

Alte Drucke

**COMMENTARIVS || IN EPISTO-||LAM DIVI PAVLI || APOSTOLI
AD || Ephesios,|| Scriptus ab || EGIDIO HVNNIO, S.
THEO-||logię Doctore & Professore in ...**

Hunnius, Aegidius

Frankfurt/Main, 1587/(1588)

VD16 ZV 27865

PIO ET CHRISTIANO LECTORI EGIDIVS HVNN SALVTEM PRECATVR.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-148399

PIO ET CHRIS-
TIANO LECTORI

EGIDIUS HVNN SA-

LVTEM PRECA-
TVR.

VM POST ACADE-
miæ nostrę ferias paschales,
Christiane Lector, consti-
tuissẽ enarrare sacrarum
literarum studiosis Episto-
lam Pauli ad Ephesios: cõ-

modũ accidit, vt ex Francofurtensi mercatu
prodiret nobis Scriptum, contra Christi Per-
sonam & Maiestatem, nouum, infelix partus
nouiij cuiusdam Sacramentarij, M. Iosephi
Grabij. Qui prius Stadenfis scholæ Prædagogus
sub Antonij Arimathæensis fictio nom inela-
titans, propter operam fortatẽ, quam in oppu-
gnanda Christi gloria in sua Hægoge præstitit,
Pezelij autoritate suffultus, Gymnasij Bre-
menfis Professor factus est: eiudemque Magi-
stri sui commendatione fructus, tandem de-
cto vero suo nomine, ex obscuritatis tenebris
in aliquam hominum notitiã emerfit. Verũ
non meliore fato, cordis verò proposito magis
tiam profano & impio, quàm is, qui se ex in-

P R A E F A T I O

censo Ephesiorum fano celebrem futurum augurabatur. Scripto enim suarum in libellos meos de Persona Christi Notationum, Magister Iosephus non mihi solum, sed, quod longe horribilius est, Filio hominis Iesu Christo, ad dexteram OMNIPOTENTIAE DEI iuxta Naturam assumptam reali exaltatione subuecto, praelium indixit: conatus eum è folio Maieſtatis, blasphemiae stylo, deturbare, omni quae diuina gloria secundum carnem penitus exutum in ceterorum hominum classem & conditionem detrudere. Quod scriptum non sine causa Crabius praefixa sui praceptoris Pezelij praefatione commendari curauit, ut ex magistri celebritate quaedam autoritas etiam discipulo in obscuritatis angulo haecenus latitanti accresceret.

Etsi autem nec Praefatio Magistri, nec subiunctus praefationi liber discipuli, si argumentorum neruos spectes, vnius assis est, & si in mortario contundas, solidae tamen eruditionis Theologicae nihil, indignissimarum verò criminationum plus satis inde exprimere valeas (Argumentis quippe destitutus liber, iniustis accusationibus, calumnijs, conuictijs & blasphemijs à principio vsque ad finem totus sic perstrepat, ut omnino promptuarium quoddam in usum suorum hominum scribere voluisse videatur

AD LECTOREM.

deatur Gravius, è quo sine laboriosa inquisitione protinus ad manum haberent ingentem cōvitiūrum acervum, si pari modestia & mansuetudine nostros adoriri vellent) tamen quia homines illicuspudem suam non in meam duntaxat personam, sed principaliter in doctrinam acuiunt, quam de Christo & ipsius in throno dextræ Dei sedentis adoranda gloria profiteor: & hucomnem suum conatum dirigunt, vt salutare doctrinam obiectis profligatissimarum hæresium criminibus, atro condemnationis calculo notatam, & furti infernalis fuligine denigratam, ex Christianismi finibus ad Orcum ablegent: non debui tantorum criminum suspensionem meo silentio augere, nec deterriori iustæ causæ ansam præbere aduersarijs erigendi cristas, & quasi parva contra veritatem doctrine cœlestis victoria cum infirmorum offendiculo triumphandi. Pauca duntaxat videamus, è quibus & Bremensium Sacramentariorum incredibilem (scilicet) modestiam & mansuetudinem, & meæ vicissim responsionis causas iustas, euidentes ac necessarias omnes sani iudicii agnoscant.

Scribit Pezelius, in præfatione, libellos meos esse plenos manifesti contemptus veritatis, hypocritici fastus, errorum multipliciū, depravationis insignium dictorum Scripturæ, & Sym-

P R A E F A T I O

„ bolorum veterum, captiosorum ambiguita-
 „ tum, Sophismatum callide & assidue excogita-
 „ torum, deniq; & contradictionum inextrica-
 „ bilū in eo praesertim articulo, quo fides & talis
Grab. nostra vniuersa nititur. Huic, in modestia pagi,
pag. c. vanitate verò impudentiaque maiore succi-
 nens Magistellus, audacissimè defendit lucu-
 lentum id mendacium per Pezelium antea &
 Heidelbergenses de me sparsum, quòd dixe-
 rim, Christum non minus iacuisse in vtero He-
 rodiadis, quàm in Diuæ Mariæ virginis vtero.
 Quod horribile paradoxum nullus omnium
 eorum, qui colloquio, in quo hæc dicta fingun-
 tur, affuerunt, ausus vnquam fuit mihi in fa-
 ciem obijcere. Quin ex timore & reuerentia di-
 uini numinis, non possunt non hac in parte mi-
 hi innocentiae testimonium perhibere. Et tamē
 Grabius, qui ei colloquio non interfuit, impu-
 denter scribit, me id impudenti ore effusiuisse.
 Quod apud Deum iustissimum vindicem
 inultum non feret. Non pudet illos præterea
 „ criminari, me multis para sanguis propius ad
 „ Arianorum impietatem, quàm ad veritatem
 „ coelitus patefactam accedere. Idq; tam scribunt
 „ esse manifestum, vt ea quæ oculis omnium ex-
 posita sint, pag. 33. Doctrinam de reali commu-
 nicatione Maiestatis diuinæ, blasphemo stylo
 comparant, pag. 31. execrando dogmati Antri-
 nitario-

AD LECTOREM.

tiorū Francisci Davidis & Blandratæ: nec
 obscure me accusant, quod impiè applaudam
 boli Samosatēni & Photini. Criminatur, me
 Arianis subministrare arma, & veritatem illis
 prodere, pag. 22. & 28. Doctrinam de Persona
 Christi, & omnipræsentis Maiestate, aiunt esse
 horrendum *βδέλυγμα*, errorem vsanū, im- *Pezel in*
 pietatis commentum, nequissima deliramen- *præfat. &*
 ta, Dianam magnam, cōptam Meretriculam, *Grab. pag.*
 idolum Ubiquitatis, Chimæram Ubiquitariā, *B. 2. &*
 fœdū Diaboli oletū. Scribunt me cum his, quos *75. 176.*
 Christus vocat latrones, mendaces & fures, va-
 gari, prædari & latrocinari, SACRILEGIO verè
 OMNIUM SCELERATISSIMO ET TE-
 TERRIMO in Persona Christi grassari. Simi- *Grab. 184.*
 liter corruptelis Hunnianis nihil esse puerilius,
 nihil vitiosius, nihil in Deum & filium eius Do-
 minum nostrum Iesum Christum contume- *Grab. 194.*
 liosius. Passim etiam mihi ad orcum damnatas
 hæreses illas Arianorum, Antitrinitariorum,
 Tritheitarum, Marcionitarum, Valentiniano- *NB.*
 rum, Eutychianorum, Nestorianorū, Suenck-
 feldianorum, & nescio cuius monstrofi Mo-
 psuesteni nefariè impingunt. Et postquam
 falsis testimonijs, criminationibus horrendis,
 accusationibus penè inauditis, Satanicum su-
 um in me conceptum odium euomuerunt, &
 animum probè expleuerunt suum: mox sen-

P R A E F A T I O

*Bremenses
arripiunt
fulmen Pö-
rificio.*

rentiam condemnationis atro pectore conce-
ptam, è tribunali pronunciant, & anathematis
fulmine plus quàm Pontificio ad ima tartara,
cùm me, tum vniuersos, qui vnâ mecum pro-
fitemur fidem, detrudunt (nisi fortè irrita ca-
dant hæc bruta hominum impiorum fulmina,
& desideria illorum iuxta vocem Spiritus san-
cti pereant) sic pro famosa sua mansuetudine
exclamâtes: O dignissimi odio Protoposophi-
stæ, & EXECRANDI AB OMNIBVS H O-
MINIBVS, dolesi mendaciorum architecti,
captantes flexiloquas ambages, MALE PBR-
EATIS.

Eant nunc Calvinistæ, & de sua suorumque
hominum modestia, charitate & mansuetudi-
ne amplius declamitent. Cuius exemplum val-
dè insigne & ad omnem posteritatē memora-
bile in conspectu augustissimi Orbis Christia-
ni extare voluerunt duo hi fumigantes titio-
nes, vt Prophetæ verbis vtar, Pezel & Grab.

Consultò prætermitto atrocissimas crimi-
nationes & condemnationes alias, quibus to-
tus ipsorum liber velut Oceanus quidam abun-
dat.

Ex his autem Lectorem, qui citra præiudi-
cium rem æquali lance pensitat, agnoscere nihil
dubito, me necessarias habere & euidentes cau-
sas de tot tamq; horribilibus erroribus, cū fun-
damen-

AD LECTOREM.

damento salutis pugnantibus, respondendi, & horribiles has criminationes mihi indignissime obiectas, solide à me & doctrina nostrarum Eccle iarum depellendi.

Quamquam autem promptum mihi fuisset scripto, quod ex professo polemicum foret, audaciam illorum hominum compefcere: tamen quia editio Pezeliani & Grabiani scripti in ordinariam explicationem Epistolæ ad Ephesios incidit: malui hac quidem vice id in enarratione præmi, quarti & quinti capitum Epistolæ huius expeditum dare: & quæ ibi commodè inferi non poterant, ne Commentarius nimium excresceret, in præfationem hanc referre, ubi in personalibus quidem ero breuior, ut tractationi ipsius materiæ amplior possit esse locus.

Pezelij præfationem quod attinet: optamus cum Luthero serijs gemitibus, ut magnum illud pietatis mysterium, quo Deus in carne manifestatus prædicatur, in silentio & fide licuisset nobis sine ullis dissidijs retinere sanū & incorruptum. Verum quod vos Sacramentarij exitialia id incendium excitastis, & nunc clamore vestro culpam in alios conferitis, & Lutheri pia sanctaque querimonia in vestibulo Præfationis allegata, ad ipsius Lutheri doctrinam, quam de Maiestate omnipresentis Christi ad ultimum usque Spiritum illibatam custodiuit, proferri-

P R A E F A T I O

bendam nequiter abutimini: dabitur vos corrupta doctrina, & excitati funestis illius in Ecclesia dissidij grauissimam rationem ei, qui paratus est ad iudicandum viuos & mortuos.

Vt improvidis hominibus glaucornam obijciatis, Lutheri nomen in lingua geritis & in ore habetis, cuius alias doctrinam per latus nostrum confodere laboratis vnicè. Qui vir Dei à Zuinglianorum opinione, FINALI SENTENTIA, se manifestò separauit, eo in libro, quo

Luth. separatur se à doctrina Zuing. in articulo de Persona Christi.

CONTRA ZVINGLIANOS exproffesso pugnans ita scribit: Vt maximè fanatici multum gloriantur, quòd hunc de persona Christi articulum credant, multum etiam de eo blaterent: tu tamen noli ipsis habere fidem. Certò enim mentiuntur, quicquid hac de re dictitant. Ore quidem fatentur (sicut & diaboli in Euangelio Dominum appellant filium Dei) sed cor eorum non est, Matth. 15. quod certum est.

Eò autem minus iuxta hanc grauissimam admonitione Lutheri fides habenda est Pezelio, quasi magnum illud mysterium pietatis de Christo factum tectum custodire gaudeat: quòd vniuersum hoc arduum Religionis nostrae caput vnà cum manipulari suo Grabio à fundamento penitus euertit. Quod ne ex affectu asseuerare videar, è proprijs illorum dictis id per Dei gratiam sic demonstro, vt ad solidam defensionem

AD LECTOREM.

fenfionem nihil possint errori suo prætendere:
vt simul Christianæ veritatis amans lector hac
luce clarius intelligat, quid sub istorum homi-
num corruptelis Satanas circa fundamenta
Religionis moliatur.

Nam vt ab vno gradu ad alterum progredia-
mur: certum est, illos communicationem di-
uinæ Maiestatis λόγος assumptæ humanitati
exprofecto derogare. Huc enim tendit totum
illorum scriptum, hoc illius principium & finis,
hæc prora & puppis est. De omnipotentia

communicatione sic scribunt: At non solum *Grab. pag.*
naturæ humanæ idioma non fieri (Omnipo- *94.*

tentiam) verum etiam eidem RESPECTU V-

SIONIS personalis NON COMPETERE il-

lam, perpetua vox Scripturæ & Symboli Chal-

cedonenfis piorum auribus occinit. Quare, ad- *Vox Scri-*

dunt, sic est semper idioma Deitatis, vt PLANE *ptura Pezē*

NVLLA RATIONE realiter VLLI naturæ *liana &*

creatæ CONVENIAT. Quæ illorum verba *Grabiani*

propria, vt Christianus Lector accurata dili- *Symboli.*

gentia notare velit, per Christum oro. Quod e-

nim hic de omnipotentia censent, idem planè

iudicant de omniscientia, idem de omnipræ-

sentia, idem de viuifica potentia λόγος, idem de

Deitate Verbi, idem de persona λόγος. Siquidè

persona λόγος & omnipotentia illius sic vnum

sunt

P R A E F A T I O

sunt ἀδιαρέτως, vt qui Verbi omnipotentiam humanæ naturæ NULLA planè ratione realiter conuenire, & ne quidem respectu vnionis ei competere asserit, is hoc ipso palàm doceat, neque verbi PERSONAM (quæ cum λόγος omnipotentia simplicissimè vnum quid est) assumptæ naturæ VLLA RATIONE realiter conuenire, NE RESPECTV VNIONIS quidem. Hoc tam certò sequitur ex illorum hominum doctrina, quàm certum est, omnipotentiam verbi & personam verbi simplicissima ratione sic quiddam esse τὸ αὐτό, vt reuera nullum prorsus inter ea discrimen sit, sed necessariò subtracto vno subtrahatur & alterum.

Obsecro autem te, Christiane Lector, si quis λόγον Carni personaliter vnitum esse data opera negare vellet, possérne etiam significantioribus verbis id exprimere, quàm si diceret, PERSONAM VERBI NE RESPECTV VNIONIS quidem, imò NULLA PLANE RATIONE realiter carni competere aut conuenire?

Neq; est vt occlament: nihilominus carnem participem dici factâ personæ λόγος, vt & Deitatis atque omnipotentix ipsius, quatenus scilicet cum Deo Verbo & huius omnipotentia personaliter vnita sit? Distinctas enim propositiones esse putant, quando assumptæ Naturæ communicari dicitur omnipotentia Filij Dei: Et quando

AD LECTOREM.

quando omnipotentia ut & Deitatis Verbi dicitur reddi particeps: ut posteriorem quidem admittant, priorem damnent. Verum respondeant mihi categorice, si quid alicui plane nulla ratione realiter conuenit aut competit (hæc enim illorum sunt verba manifestissima) an hoc illius possit dici verè particeps redditum? Et quomodo respectu Vnionis assumpta Natura vel Verbi vel Deitatis Verbi, vel omnipotentia illius *κοινωνός* aut consors facta credatur: cum huncipsum respectum Vnionis iam iam clarissimis verbis remouerint, & apertissime scripserint Bremenses, ne quidem ipsissimum hoc respectu Vnionis competere vel conuenire ei omnipotentiam? atque sic cōsequenter nec diuinam Verbi hypostasim, quæ est ipsa sua omnipotentia simpliciter. Torqueant se hinc Agyræ & prestigiatores quomodocunque voluerint: certum est, ipsos suis proprijs laqueis sic teneri constrictos, ut elabi nequeant. Proinde, Lector Christiane, quoties Bremenses (ne videantur ita prorsus ab Antiquitate descivisse) simulabunt, se acceptare illud Basilij, quod Humana Domini Caro Deitatis sit facta particeps: illud Nazianzeni, quod in Deitatis consortium Caro assumpta sit, &c. quoties item iactabunt, se concedere, quod humana Domini Caro sit *κοινωνός* seu particeps facta Personæ vnigeniti Filij Dei:

tu

P R A E F A T I O

tu statim ad memoriam reuocabis, illos hactenus
 xta propriam declarationem (quam negare nō
 possunt) non aliter quā sic accipere, quōd vi-
 delicet assumpta Natura sic sit particeps perso-
 nae Verbi effecta, vt hac persona, quemadmodū
 & omnipotentia (quia par est vtriusque ratio)
 NULLA planē ratione reali ei vel conueniat
 vel competat: idque NE RESPECTV VNIO-
 NIS quidem.

Verū vt validius istos Theologos ex suo o-
 re & scriptis redarguamus, & euiicamus, quōd
 NIHIL, nihil prorsus de mysterio pietatis in
 corde suo sentiant, vltimum illis eripiamus re-
 fugium: nimirum splendidum praeextitū y-
 nionis personalis, sub cuius nomine Caluini-
 ani Doctores latuerunt hactenus. Demonstrabi-
 mus ergō, quōd vnionis personalis nomen qui-
 dem speciosē venditent, rem ipsā verō peniti-
 simē conuellant & subruant. Etenim si queras
 ex Bremensibus: quomodo est vnita Caro Deo
 Verbo? Respondent, personaliter vnitam esse. Et
 hactenus (ore quidem) rectē. Si quarendo per-
 gas: Quid est illud personaliter vniri? Ibi hacte-
 nus aliquā multi Calviniani, ne, quā leui-
 ter de vnione personali sentirent, explicando
 prōderent, dixerunt, id esse ἀπρόσῳτον: non quōd
 pro tam sublimi haberent mysterio, sed quia a-
 nimi sui sensū hac de re promere non fuerunt
 ausi,

AD LECTOREM.

ausi. At verò hi nostri duo, Pezel & Grab, totum
 mysterium suum in euulgati scripti chartas cō-
 iectum mundo simul & semel aperuerunt. Nā
 cū ostendissē, id pieratis mysterium nequa-
 quam in hoc planè absolui, quòd λόγος gestet
 aut sustentet humanam Naturam : sed requiri
 specificæ differentię ratione quid amplius & *Grab. pag.*
 sublimius : ibi ad hæc mea verba Bremenses sic *sb.*
 annotant: sustentari carnem in Deo Verbo, NI-
 HIL EST ALIUD, quàm vnitam esse Verbo
 PERSONALITER.

Sic Bremensibus totum vnionis arcanum
 in eo absoluitur, quòd Caro sustentatur in Deo
 Verbo. Et hoc est illis vnum cum Deo Verbo
 ὑφίσταμενον esse. Cū autem & nos sustentemur,
 simus, viuamus & moueamur in Deo Verbo,
 & quidem ita, vt si Deus λόγος sustentans
 & portans omnia nutu potentię suę, nos hoc *Hebr. 1.*
 modo non sustentaret, ne momentum quidem
 subsistere possemus: Proximum est, vt sic quæ-
 ramus ex illis: quia sustentari in Deo Verbo est
 vobis nihil aliud, quàm in Deo Verbo subsistere
 personaliter & esse cum illo vnum ὑφίσταμενον,
 & quia tota vis vnionis vestrę in hac sustentatione
 vertitur: agite, quæsumus, promitte nobis,
 quas tandem ex hac sustentatione pręro-
 gatiuas habeat assumptus homo, seu Christus
 secundum

P R A E F A T I O

secundum carnem, præ reliquis hominibus? qui ipsi quoque sustentantur in λόγῳ, sicut scriptum est: In ipso sumus, viuimus & mouemur? Num forè Humanitatem Christi hac specifica singularique ratione sustentari in λόγῳ creditis, ut hac sola subsistat INTRA λόγῳ hypostasin, & ratione huius personalis subsistentiæ vniuersas Creaturas & in his omnia quoque loca transcendat? reliquis hominibus in locali tantum sua existentia relictis? Hic verò nostri Bremenses nulla circuitione vsi, pleno ore calamoque respondent, Carnem assumptam Verbi, per vnionem nullum prorsus alium modum existentiae sortitam, præter localem illum, quem quouis alius homo in sua propria personalitate habeat. Nihil me illis affingere, hinc sole illustrius apparet, quia pagina 51. grauitè hoc in me reprehendendum autumant, quòd non doceam, localem TANTVM esse Humanam Naturam in vnione Personali. Similiter reprehendunt pagina 165. quòd negem, Humanitatem Christi IN λόγῳ esse LOCALITER. Et pag. 172. sic scribunt: Atqui non docere potest (Hun) Humanam Christi Naturam EXTRA locum fuisse VNQVAM. Et pag. 179. In Christo, inquit, SOLA RATIONE differunt, Carnem esse in loco, & subsistere in Persona λόγῳ. Hinc infallibiliter

AD LECTOREM.

biliter concluditur: Si sola ratione hæc duo differant: non differre ea re ipsa. Et proinde Caro Christi ex vnione (quæ nihil aliud sit quàm sustentatio in λόγῳ) secundū Bremenses tantum accipiet, quantum quisque Homo ex sua propria habet personalitate, quæ cuiusque hominis personalitas non minus à λόγῳ sustentatione pender, quàm Bremensium subsistere illud, quod Carni per vnionem tribuunt.

Sic Bremenses tantū nomen nudum vnionis personalis retinent: rem & veritatem hostiliter impugnant, & ex sua illa (quam sibi imaginantur) vnione Christo secundum Humanitatem nec modum existendi sublimiorem præter localem, nec realem personæ Verbi participationem assignant, subtracta ei participatione omnipotentis, quæ ne respectu Vnionis quidem realiter VLLA ratione ei conveniat aut compe-
tat. Quid ergò tribuunt ex vnione Christo, quæ Homo est? Localē existentia. quam & Petrus ex generali sustentatione λόγῳ habet. Dona deinde maiora, & augustiora quidē, ea verò creatitia duntaxat, quæ nihil ad personalem vnionem constituendam faciunt. Siquidem eū finita sint & creata, præstare non possint, vt Deus sit homo, nec vt homo sit Deus. Atque sic ad vnum omnia iam è medio sublata sunt, ob quæ Paulus

b

incar-

P R A E F A T I O

incarnationem Filij Dei magnum mysterium pietatis esse exclamat: ob quæ Verbum Caro factum, & homo secundus ille, Iesus Nazareus, ipse Deus & Dominus de coelo prædicatur. Sic eximia illa (esse unitum τὸ λόγῳ, item esse unū ὑφισταμένον cum λόγῳ) in Bremensi Theologia rediguntur & evanescent in huiusmodi sustentationem assumptæ Naturæ in λόγῳ, cuius beneficio Christi Humanitas tantum sit localis, sit tantum in loco. Ita enim rursum sonant illorum verba propria, pag. 54. vt Christus passus est tantum Carne, & nõ fuit impassibilis Carne: ita idem Carne TANTVM IN LOCO est, & non vbique. Quomodo ergo verè creditur in personā seu hypostasin Filij Dei assumpta & subiecta, quæ (hypostasis) nec locus est, nec apud eam vlla vel sunt vel orthodoxè cogitantur loca? Nihil me affingere Bremensibus, testes erunt, qui loca, quæ ex illorum paginis citavi, quæserint & examinauerint. Sic fumos vendunt illi homines, quoties verbis splendidis Unionem nominant admirandam & ineffabilem, cum in suo corde frigidissimè de illa sentiant, & in chartis suis vniuersum mysteriū illius euacuent, vt iam nec admirandum sit amplius, neque ineffabile, sed pulchrè effabile, redigens Christum, quæ Homo est, in reliquorum hominum

num

AD LECTOREM.

num ordinem. Quod constanti refutatione in æternum à se depellere non poterunt Bremenses, nisi hæc impia sua paradoxa retractauerint.

Porro quodd PRIMVS Ubiquitatis dogma in Ecclesias & Scholas Hallsiacas inuexerim, qua fronte audet affirmare Pezelius? Cum antea nos quinquaginta Superintendens Hallsæ M. Ioannes Kymæus in suo de Concilio Gangrensi libro, quem D. Lutherus præfatione publica ornauit, tanquam apertum Nestorianismum reiecerit, si Deitas Christi quidē dicatur ubiq; præsens, non autem Humanitas? Verba eius ita sonant: Nestorius nolebat videri, quod vnicum Christum diuelleret, vel ex vno duos Christos faceret, vnum diuinum, alterum humanū: cum tamen hoc certò ex ipsius proposito & doctrina sequatur. Quemadmodum nunc nostri Anabaptistæ fatentur ore vnā fidem nobiscum, nihilominus autem admiscant Nestorianismū suis expositionib. & tropis, quib. Christus diuellitur, & omninò nobis aufertur. Dicunt, Christi Humanitatē esse suprà in cælo, NON IN TERRA. Deitatem ipsius esse VBIQVE, NON HUMANITATEM. Dicunt, Christi Humanitatē passam pro nobis: Deitatē nihil attinere passionem. Et Christi Deitatem esse cibum animæ: Carnem & sanguinem eius non esse cibum &

*Doctrina
de Christi,
quā Homo
est, omni-
præsentia
ante annos
50. in Hallsia publicè
scriptis defensa.*

P R A E F A T I O

- ” potum, qui ad salutem operandam valeat. Hæc
- ” est ipsissima Nestorij doctrina & opinio. Hæc
- ” ntis Kyræus.

Ahæc priusquam ego in Hafsiam venirem, exierant iam antè in lucem conciones clarissimi viri Georgij Nigrini in Apocalypsin, ubi ex loco, quo scribitur Ioannes vidisse quendam similem FILIO HOMINIS, ambulante in medio candelabrorum aureorum, disertè concludit & annotat, Christum, etiam quâ Homo est, adeoq; totum & indiuisum esse præsentem suæ Ecclesiæ in terris. Quod contra eos notandum monet, qui Christum tantum modò iuxta Deitatem adesse opinentur, & eo ipso personam Christi soluant,

Subscripserant etiam iam pridem præcipui quidam Hafsia Theologi, qui nunc in Domino quiescunt, Theses Germanicè scriptas, quas clarissimus Theologus D. D. Iacobus Andræ ad Consensum præceptorum Theologorum Germaniæ explorandum conscripserat: in quibus & Maiestatis omnipræsentis Christi secundum Humanitatem diserta fit mentio,

Taceo, quòd quamprimùm in Hafsiam veni, in vtraq; Cathedra, Scholæ & Ecclesiæ, collegas sinceros, & per omnia mihi consentientes inueni. Quam obrè inter vanitatis suæ figmenta referat Pezelius, quòd me eò laborasse scriptat,

tat,

AD LECTOREM.

rat, ut vbiquitatis dogma in Ecclesias & Scho-
las Hasiacas inueherem PRIMVS.

Eiusdem fidei est, quod in edendo primùm
libro Questionum & Responsionum de Per-
sona Christi, me vicaria opera alterius cuius-
dam vsum fingit. Idque mendacium accumu-
lat Grab. impudenter scribens, me Gebelium *Pag. B. 3.*
iuhornasse & instruxisse ad curandam primam
editionem, & dedisse ipsi quoque præfationem
tam, cui ille nihil nisi nomen suum adderet.

Quæ omnia illi homines fronte perfricta,
pudore deposito, timore Dei à se proiecto, &
conscientia sua in exilium relegata fingunt au-
dacissime.

Quæ in præfatione secundæ editioni præfixa
hac de re monui, verissima sunt, & contra pu-
raputa commenta, quæ hic effutiant Bremen-
ses. Et prodigij simile est, audere istos homines
per circumstantias ista referre, cum nihil ho-
rum in omnem æternitatem probare possint.
Gebelij præfationem, Deo teste & iudice, ne vi-
di quidem, antequam typis excusus liber ad
me perlatus est, & ne literam quidem in illa
agnosco, quæ mea sit. Nouit hoc Dominus, qui
prodigiose istius & proiectæ vanitatis seuerus
vltor erit haud dubie.

An ex titulo libellorum meorum, fastus mi- *Num mihi*
hi iure obijciatur, iudicium non penes cæcos in- *fastus iuste*
dice obijciatur.

P R A E F A T I O

dices Brementes Theologos, sed penes candi-
 dum lectorem esto. Neque scripsi ego abso-
 lutè, me controuersæ huius capita omnia ac-
 curatè expendisse: sed comparatè (accuratius)
 quò indicarem, me certaminibus, quæ sustinui,
 ad accuratius examen capitum totius contro-
 uersæ adactum. Et si illud (accuratius) fastum
 spirat: cur, mi Pezeli, non Arimathæensi tuo
 Grabio idem crimen obijcis, qui pag. 117. de suo
 proprio libro, quem adhuc in Arimathæa agens
 Germaniæ nostræ ignotus edidit, ita scribit:
 " De quibus A C C V R A T E respondet Ilagoge A-
 rimathæensis cap. 6. &c. Hypocritæ, quid videtis
 festucam in oculo proximi, trabem autem in
 vestro oculo non animaduertitis? Sic quòd sa-
 crarum literarum tyrones dico meæ fidei com-
 missos, ratione institutionis verè hoc dico, sine
 omni fastu vel arrogantiâ. Et quòd in altera e-
 ditione librum completum suisque absolutum
 numeris me emittere voluisse scripsi: propter
 accessionem capituli de Adoratione Christi
 contra Danzum id scripsi: Quia Vrsellanum
 exemplar incompletum erat: neque iuste quis
 hinc me arrogantem dixerit. Si etiam fastum
 spirat, quòd Anhaltinorum argumenta voco
 putida & rancida, nonne idem crimen in te
 tuumque; Grabium recidet? qui scribitis Hunnia-
 nis corruptelis nihil esse P V E R I L I V S, nihil

VITIO-

AD LECTOREM.

VITIOSIVS: & innumera sunt Epitheta alia, quibus mea extenuatis. Rursum ergo dico: Hypocritæ, eijcite prius trabem ex oculo vestro, & dehinc videte, vt festucam eximatis ex oculo proximi vestri.

Quamquam etiam verissimè scripsi, difficile mihi non fuisse, protinus ad argumenta Anhaltinorum singula respondere: tamen hoc reticuissem perfacile, ni Danzi calumnia responsum flagitasset, qui me in illorum argumentorum confutatione diu sudasse, nec tamen dissolvere potuisse, ex Zvingliana veritatis Spiritu fuerat nugatus. Et si hæc leuissima, quæ Pessel commemorat, sunt indicia fastus: nã, vos Sacramentarij fastu superbiaque Terentianum Thrasionem, imò Hamanum aula Persicæ Satrapæ multis parasangis post vos relinquitis. qui neminem doctum aut eruditum iudicatis, nisi ex vestro sit grege: Ceteros omnes habetis pro indoctis asinis. Quemadmodum Græbius multa σφάλματα, quæ in secundam editionem aliunde irrepsierant, non dubitavit mihi impingere, atque insuper ex vanissima, qua turget Magistellus inflatus & arrogans, persuasione eruditionis me asino assimilat, scribens me RVDERE, non loqui, pag. 74. vt Spiritum sublimem suum ex alto despicientem alios proderet, & arrogantia fastum viris doctis & sine af-

P R A E F A T I O

fectu de utroque nostrum iudicantibus ridendum propinaret. Cuiusmodi plurimis, iisque intemperantissimis gloriationibus Thraſonicis Calvinistarum Scripta perſtrepunt, quibus in ſe inuicem collaudandis mutuas praſtant operas; ea verò quæ à nobis proficiſcuntur, ſublatis in altum ſupercilijs contemptum extenuant, Cuius rei exemplum cunctis Marpurgenſibus, quibus ex diſputationibus hîc habitis conſtat, quàm ſit in Theologia ieiuuus Grabius, valdè ridiculum præbet Pezel, quando hominem iſtum (alterum ſcilicet Beumlerum) Grabium

” ACVMINE ingenij, doctrinæ eruditione, IV-
 ” DICII rectitudine, & diſſerendi ac DISPV-
 ” TANDI facultate PRÆCLARE inſtructum
 ” prædicat, &c. qui dolos & fraudes Hunnij AC-
 ” CVRATIVS, quàm multi alij animaduertere
 ” ac detegere poſſe VIDEATUR. Videtur quidem
 Pezelio, ſed cur ſe tam elumbem Diſputatorem
 præbuit, cum Theſes meas de Diſcrimine ve-
 teris & noui Teſtamenti non ſine Auditorum
 riſu (quod multis fide digniſſimis conſtat) irri-
 to molimine oppugnaret, & Zvinglianam opi-
 nionem de Cœna Domini defendere fruſtrâ
 niteretur Magiſtellus? Rurſum ergo ad Chriſti
 parabolam de Hypocrita cupiente alteri feſtu-
 cam eximere, nec ingentem trabem in oculo
 proprio animaduertente, Pezelium noſtrum
 remittimus,

Quis

AD LECTOREM.

Quis etiam animi tui malignitatem, Pezeli, non intelligat, quod me cum Theologis inferioris Hæsiæ committere laboras? cum eos ne nominaverim quidem, quibuscum facilius & expeditior mihi, quàm vobiscū, erit transactio.

Extremæ φιλαυτίας argumentum si est, quod demonstrationibus, quibus vestram opinionem euerto, non posse contradici pronuncio: nullus Scriptor Ecclesiasticus, etiam ex veteribus Patribus, vestræ censuræ rigorem poterit evitare. Qui argumenta, quibus aduersum hæreticos pugnant, dicunt esse firma, solida, immota, non ex animi fastu, sed ex Spiritus πληροφορία hoc pronunciantes. Imò quis φιλαυτίας morbo grauiore correptus dicendus fuerit, quàm vestrates, qui sua sophismata pro insolubilibus nodis & demonstrationibus nusquam non venditant? Ergo si illud Christi de trabe hypocritarum toties repetitum fortè nauseam sit pariturum Pezelio, in scholam Catonis eum ablegamus, vt posthac magis sobrie expendat, quid sit illud:

Turpe est Doctori, cum culpa redarguit ipsum.

Hoc autem scelus quomodo excusabit Pezelius, quod sine omni fronte mihi tribuit Epilogum illum, qui libro Vrsellis primitus impresso subiunctus fuit, vbi legebatur: In libro meo

P R A E F A T I O

„ de Persona Christi esse omnia firmissimis adeo-
 „ que ἀδιαλύτοις argumentis dilucidissimè de-
 „ monstrata, & luculentissimè illustrata. Quibus
 „ non possit non sine vlla dubitatione assentiri
 „ Lector, nisi petulantia, ferocia & incredulitate
 „ pessimos Iudæos & Barbaros longissimè supe-
 „ rare & vincere velit, & librum istum in graui il-
 „ lo & horrendo Dei omnipotentis iudicio testi-
 „ monium dicturum esse contra dissentientium
 „ à se conscientiam, &c.
 „ Et hinc exclamat Pezelius: Hæc annon Go-
 „ liæ illius expressa imago videtur, negantis er-
 „ rare se posse, Dei solium conscendentis in con-
 „ scientijs aliorum iudicandis, &c.

Vbi autem, mi Pezeli, os tuum? vbi frons?
 vbi Dei timor? vbi non dicam pietatis religio-
 sz, sed fidei politicæ, cui saniores Ethnici quoq;
 dederunt operam, mica vnica? quodd Epilogum
 istum ad me refers, qui scis, aut scire certè debes,
 si contra me stylum velis stringere, me, cùm
 primam eius editionis paginam, vt quædam er-
 rata connotarentur, Vrsellis recudendam cura-
 rem: de hoc ipso Epilogo Lectorem monuisse
 publicè, quodd is à me nequaquam esset additus?
 Quanquam enim certus eram, aduersarios ar-
 gumenta mea dissipare non posse, quod Bre-
 menses suo exemplo manifestè comprobârunt:
 tamen vehementer & ex animo (quod Deus

καρ.

AD LECTOREM.

ἡ ἀποστολή (novit) displicebat immodica laudatio, & alia non nulla, quæ de Turcis & Iudæis ibi leguntur. Idcirco hanc admonitiunculam subiunxi, quam ad retundendum impudens figmentum Pezelij, huc placet repetere. Ea ad verbum sic habet: Celare in superlectorem non debeo, Epilogum illum, qui sub finem operis adiectus est, & ab his verbis incipit (Habes igitur, Christiane Lector, veram & Orthodoxam doctrinam, &c. usque ad finem) non à me, sed haud dubie ab eo, qui editionis director & ἐργασίας extitit, esse additum. Quod monendum puto, ut lectores sciant, quid pro meo haberi, quid secus possit ac debeat.

Quæ etiam causa est, quod in editione Francofortensi hic Epilogus est omissus. His omnibus autem neglectis & posthabitis, Pezelius pro infano & insatiabili odio, quo totus in me flagrat & æstuat, Epilogum illum à me scriptum meretur splendide, tantum ut ansam habeat me coram orbe Christiano, tragico suo Epiphonemate, quod subiicit, *ἐκ τῆς φιλαυτίας*, superbiz & arrogantiz accusandi. Num autem hæc tam manifesta mendacia Pezelius ex Spiritu sancto scripserit, cui abominatio est os loquens mendacium, omnibus hominibus, siue nostrarum sint partium siue non, iudicandum committo. Et hæc quidem ad Exempla, qui-

P R A E F A T I O

quibus arrogantiae crimen, ex suo meaning
ingenioque aestimans, mihi affinxit.

Exempla errorum obijcit mihi quidem, sed
in probatione deficit. Itaque hic quidem nihil
aliud respondeo, quàm ut probet, quod dicit: a-
liàs accusationem eius inanem esse strepitum.
De re ipsa suis locis respondeo in commentario,

Propositiones, quas captiosarum ambigui-
tatum titulo perstringit, ambiguae esse non pos-
sunt, cum nostram doctrinam à vestris opinio-
nibus perspicuè secernant. Nam quia vos Bre-
mensenses statuitis, omnipotentiam non modò non
fieri idioma humanitatis (q. & nos largimur)
sed insuper additis: omnipotentiam assumptæ
naturæ ne quidem respectu unionis personalis
competere, sed sic esse semper idioma Deitatis,
ut planè NULLA RATIONE REALITER VL-
LI naturæ creatæ conveniat: nò ne ipsi vos hac
assertione meas propositiones ab ambiguitate
sic liberaatis, ut ex vestra opinione neq; λόγος
omnipotentis & reliquorum suorum idioma-
tum maiestatem carni assumptæ communicā-
rit, nec in κοίτης realē idiomatum suæ
ὑποστάσεως carnem assumpserit & euexerit,
nec carni assumptæ suas proprietates commu-
nicarit, earumq; participem illam effecerit, &c.
Quomodo enim ex vestra sententia caro Chri-
sti un-

AD LECTOREM.

fit vnquam aut vlla ratione κοινωδός, confors
aut particeps dicetur facta idiomatum λόγου,
aut in eorum realem κοινωνίαν venisse: cum ex-
presse statuatis, quod hæc assumptæ naturæ nulla
prorsus ratione realiter conveniant, idq; ne re-
spectu vnionis quidem? Proinde ad secludendā
hanc vestram Nestorianam sententiam perspi-
cua sunt phrasæ, quibus vtor in libellis meis.

Quando autem vos interdum ijs vtimini (ne
videamini ab antiquitate, quæ his vitur, desci-
nisse prorsus) respectu vestræ sententiæ profecto
non modò ambigæ sunt, sed etiam manifestò
falsæ, quia rem ijs enunciatam non creditis, vt
ex propria vestra assertione vos conuici. Sicutiā
propositiones reliquæ, quas habetis pro ambi-
guis, ambigæ non sunt, nisi vestra culpa fiant
ambigæ, qui sub orthodoxorum verbis latibu-
la quæritis, vulgato hæreticorum more eadem
quidem loquentes, diuersa verò sentientes.

Fortasè rem aliquantò gratiorem præstitissem
Bremensibus, si sine vlla necessaria declaratione
absolutè subinde posuissem: humanitas est o-
mnipotens, humanitas est omnipræsens, sicut
Crabius, pro imperiosa Dictatura sua aliquoties
à me requirit, idq; in nullum finem aliū, quàm
vt omiſsa declaratione, calumniandi eò latior
campus se aperiret Bremensibus, quasi credere-
mus,

P R A E F A T I O

mus, humanitatē Christi per se omnipotentem, sicut Deitas sit, per quandam carnis cum Deitate exaequationē, &c. Nunc verò cum sanam verborum formam retineo & quomodo communicatio hæc intelligenda sit perspicuè declaro, obstructis, quoad in illa Satanæ maleferiata libidine fieri potest, calumniarum rimis: quàm ægre hoc fert malignus ille Spiritus in suæ impietatis organis & administris?

Exempla falsarum assertionū quod attinet, vehementer rogo, monstrer Pezelius, ubi legerit in meo libello, quod nomen Christi ad humanitatem TANTVM & ad dona Spiritus sancti huic data referatur? Hoc si monstrauerit, paratus sum corrigere, & solenniter coram Ecclesia palinodiā canere. Sin verò nec in libro meo inuenire, nec ulli hominum in eo monstrare unquam poterit: Ecclesiæ Dei iudicandum relinquo, quantum fidei Pezelio posthac sit tribuendum. Non humanitati tantum, sed (quod incomparabiliter plus est) personæ tribuo illud Christi nomen. Non enim humanitas seorsim à λόγῳ, sed Deus ipse vnctus est Spiritu sancto iuxta hanc suam propriissimam humanitatem seu carnem assumptam. Sicut non humanitas tantum, sed (quod incomparabiliter plus est) Deus ipse λόγος & Filius Dei est conceptus ex Spiritu

AD LECTOREM.

Spiritu sancto & natus ex Maria virgine, iuxta hanc suam propriam humanitatem. Dum addit, confundi à me, vngi, & donis Spiritus sancti vngi: haud me fugit, dona ipsum intelligere creaturam & finita, quibus terminat omnem maiestatem Christi secundum carnem: secus, quàm Baptista, Petrus, & Paulus declarant, qui Christum Spiritu & potentia vinctum prædicant, ita, vt Spiritum sanctum NON AD MENSURAM acceperit, sed vt placuerit Deo, omnem plenitudinem Deitatis in Christo corporaliter, hoc est, tanquam in proprio corpore habitare. Rogo autem, ne grauetur nobis edisserere, num vnquàm Christus vinctus sit, vt Spiritu sancto non vngeretur? Aut vbi tandem scriptura vspiciam meminerit vñctionis Christi, præterquàm eius vñctionis, qua Spiritu sancto & potentia prædicatur vinctus? Si hoc vel Pezel vel Grab ostenderit, ego Magistros Israël eos salutauero.

Et vt duo parietes vna fidelia dealbentur, quia Grab λόγος etiam iuxta Deitatem ante incarnationem vinctum esse pugnat, eò quòd vngi generaliter sæpè ordinationem ad officium designet: quamobrem etiam huc refert verba Christi, Ioan. 10. Quem pater sanctificauit, & misit in mundum: similiter illud Psalmi 45. vbi dicitur Deus vnxisse Deum (quod de missione Christi ab initio Ecclesiæ interpretatur, etiam ante-

Grab pag.
D. 2. & sequentibus.

ante-

P R A E F A T I O

anteq̃ assumpsit humanam naturá & in carnem
missus est) simpliciter respondemus: quò minus
Pezeliano Grabianoq̃ue commentò fidem ha-
beamus, obstare nobis rationes, quas negligere
nec possumus nec debemus. Nam Propheta Da-
niel cùm ex professo vaticinatur de vnctione
Messiæ, definit tempus, quando ea futura esset,
videlicet non ab initio Ecclesiæ, sed ad finem
decurrentibus hebdomadibus illis, quas inter
initium instaurationis templi & aduentum
Christi Duciscõstituit. Credendum autem est
magis vel soli Danieli veraci, quàm toti Sacra-
mentariorum turbæ fallaci. Deinde si vngi idē
est quod ordinari ad officium, tùm quia iuxta
1. Pet. 1. clarissimam assertionem Petri Christus ab æ-
terno, seu, vt ipse æternitatem circumscribit,
antequam mundus esset conditus, præordina-
tus est ad officium mediatoris: sequetur ipsum
etiam ab æterno esse vnctum, quod nullus
Prophetarum aut Apostolorum vnquam con-
cesserit. Sicut autem ab æterno deputatus est
in consilio Trinitatis ad munus illud mediato-
ris: sic etiam ab æterno constitutum de illo est,
vt ad id in terris explendum iuxta indubita-
tum Danieli testimonium vngeretur INTEM-
PORB. Quamobrem etiam vnctio regum &
& sacerdotum veteris populi præfigurabat vn-
ctionem Messiæ FUTVRAM, non autem ali-
quam

AD LECTOREM.

quam siue ab initio mundi, multis, siue ab æterno infinitis seculis antegressam.

Ad locum Ioan. 10. (quem Pater sanctificauit & misit in mundum) quem ad vñtionem aliquam λόγος ante incarnationem Grab violenterrapit: respondeo: aliud est ad officium sanctificari, hoc est (Hebræa phrasi) segregari, aliud verò ad ipsum vñgi. Prius id factum est non ab initio Ecclesiæ, sed ab æterno, i. Petri 1. posterius hoc iuxta Danielis explicationem eo tempore, quo in mundum venire debuit Messias. Sic Hieremias sanctificatus seu segregatus est ex utero matris, vt esset Propheta Domini, Hier. 1. Ad id autem Propheticum munus vñctus est tum, quando Dominus illum vocauit, & ad id obeundum donis Spiritus sancti vñxit & instruxit. Sic Paulus segregatus est ex utero matris ad munus Apostolicum, Gal. 1. ad id ipsum verò vñctus est tum, cum Spiritu sancto donatus & vñctus est, vt id munus rectè obiret.

Præterea quia Christus cum hac sanctificatione coniungit MISSIONEM: non eam, quæ iuxta Grabij Theologiam fiat ab initio Ecclesiæ, sed missionem IN MUNDUM, sicut verba Christi manifesta sunt: Quam missionem in mundum in temporis plenitudine factam Saluator apud Ioannem penè singulis capitibus

P R A E F A T I O

bus ostendit: eò minus obtinere possunt Ad-
uersarij ex Christi verbis, quod captant & qua-
runt.

Adhuc non quæritur, num pro libitu Bre-
mensium valde καὶ ἐξ ἑστρωῶς hoc vel illud di-
ci possit vngi: sed hoc quæritur: an propheta, Ie-
saïas, Daniel (vt & Pf. 45. de quo paulò pòst) vn-
ctionem aliquã Christi intellexerint, quæ ante
incarnationem λόγῳ iuxta Deitatem obtigerit.
Id verò pernegamus. Negat idem Daniel, tem-
pus vnctionis apertè constituens. Negat Iesaias,
qui cum alibi Messiam de sua vnctione his ver-
bis introduceret loquentem: Spiritus Domini

Iesai. 61. super me: propterea vinxit me, ad prædicandum
pauperibus misit me: Christus Luc. 4. in Syn-
agoga Capernaitica expressè declarat, propheta
eò in loco de futuris in Messia rebus vaticinari,
quæ per Aduentum Messie in hunc mundum
adimpleantur. Et cap. 11. cum de Spiritu sancto
super radicem Isai requiescente differit, nonne
ad futuram eiusdem vnctionem digitum suum
intendit? Factus enim est λόγος virgultum Ie-
sæ, non ab initio Ecclesiæ, sed in sua incarnatio-
ne. Neque me terret aut ferit futilis illa distin-
ctio, qua dicunt circa hoc de Christi vnctione
caput, aliud esse vngi, aliud Spiritu sancto vngi.
Nam si fingant aliquam vnctionem λόγῳ an-
te

AD LECTOREM

re eiusdem incarnationem : certè aut Spiritu
sancto vnctus sit necesse est iuxta Deitatem
(quia humanitas ante incarnationem nõdum
fuit) aut si negant Spiritu sancto vnctum λόγος
antequam incarnaretur, ac nihilominus vn-
ctum illum esse contendunt : Dicant ergò, quòd
tandem vnguento seu oleo sit vnctus? Nos e-
nim præter Spiritum sanctum, vllum aliud læ-
titiz oleum, quo noster Messias vnquam sit vn-
ctus, tantisper libenter ignorabimus, donec
Bremenses ex Scriptura nobis oleum vnctionis
aliud commonstrarint.

Neque sequitur, si Patribus veteris Testa-
menti quoque affuerit, eisq; futuræ suæ passio-
nis beneficia efficaciter applicarit : vt hæc res
VNCTIONEM quandam in diuina filij na-
tura postularit : quòd Grab illud Psal. 45. peruer-
sè torquet. Nam quæ λόγος nondum incarna-
tus in applicatione beneficiorum operatus est,
puta quòd fidem in Patribus accendit, quòd
regenerauit, protexit & saluauit eos: cum hæc
sint opera (vt Augustinus appellat) ad extra,
certè non minus Patri quoque & Spiritui san-
cto tribuantur necesse est. Nec potest vel Pezel
vel Grab VLLVM opus ostendere, quod in
curanda hominum salute λόγος ANTE IN-
CARNATIONEM peregerit Deitate sua, quin

P R A E F A T I O

propter illius operantis Deitatis & virtutis indiuisam *κοινωνίαν* & vnitatem Pater & Spiritus sanctus sint cooperati. Neque in operatione salutis Patrum quicquam inter tres personas Trinitatis discriminis interuenit, præter solum hoc, quod Filius (non autem Pater & Spiritus sanctus) ad vnctionem, Incarnationem, & Passionem ratione temporis Patrum *FVTVRAM*, ordinatus fuit ab æterno: Et quod beneficia illa impetranda erant solius Filij, non Patris & Spiritus sancti, passione *FVTVRA*: in quam passionem temporis ratione futuram respicientes Patres saluati sunt: atque his respectibus peragebat *λόγος* Mediationis opus apud fideles veteris populi, sine vlla vnctione, quæ incarnationem fuisset antegressa, non autem sine *ORDINATIONE*, quam non demum ab initio Ecclesiæ, sed ab æterno factam Petrus memorat.

Sic ergò quod Christus Iesus etiam heri fuisse scribitur, non præsupponit vnctionem in Deitate Verbi ab initio Ecclesiæ factam. Sed sensus est, quod is, qui in temporis plenitudine secundum Danielis vaticinium vnctus & Christus factus est, fuerit ratione suæ æternæ personæ etiam heri siue ab æterno. Non enim *λόγος* à Christo distinguitur tanquam persona à perso-

AD LECTOREM.

na, vt impudenter mihi affingit Grab, sed idem ille λόγος à semetipso ratione incarnationis sic differt, vt nondum incarnatus dicatur simpliciter λόγος, id quod fuit ab æterno. Post incarnationem autem, ob vnctionem in carne factam Christus appelletur. Atque sic propter identitatem æternæ hypostaseos Christus Iesus dicitur heri etiam, imò ab æterno fuisse. Deinde non minus heri fuit veteri populo præsens, defendens & regens illum, & beneficia futuræ suæ passionis illis per fidem applicans. Ita locus Apostoli nil quicquam subsidij confert Grabio.

Sic Paulus etiam, λόγον à patribus olim in deserto tentatum, Christum nominat, non quòd tum temporis fuerit vnctus, sed quia hæc eadem persona, quæ tum tentabatur ab Israëlitis, iam cùm Paulus hæc scribit, facta erat Christus, eum secundum prædictionem Danielis in incarnatione est vnctus. Imò quod Prophetæ ipsi λόγον appellant Mesiã siue vnctum, respectu futuræ in incarnatione vnctionis sic eum nominant. Sicut & virginis filium, germen Dauidis, radicem Isai vocant, propter incarnationem, quæ in plenitudine temporis erat adimplenda.

Cum qua explicatione, non nostra, sed indubij serui & Prophetæ Dei, Danielis, tota consen-

PRÆFATIO

tit Orthodoxa Antiquitas. Cuius hæc sequen-
tia testimonia Bremensibus opponamus, ut si
posthac, quæ de Nomine & vñctione Christi
scripsi, allattare perexerint: sciant se non iam
mihi, sed scriptoribus Ecclesiasticis bellumin-
dicere,

Hilarius lib. ii. de Trinitate. Vñctus est Chri-
stus IN EA NATURA, qua nos sumus partici-
pes eius. Vñctus est autem cum priuilegio.

Ibidem. Cum Deus à Deo suo vñgitur, id vñ-
gitur, quod ab eo in mysterio CARNIS, SERVI-
LIS susceptum est.

Augustinus Epistola 174. Vnus ergo Deus
Pater, & cum illo filius vnus Deus, quamuis
non cum illo vnus Pater. Itemq; vnus Domi-
nus Iesus Christus, & cum illo vnus Dominus
Pater, quamuis non cum illo vnus Iesus Chri-
stus, tanquam & Pater sit Iesus Christus. Hoc-
nim NOMEN ex dispensatione misericordie
suscepitq; Humanitatis assumptum est.

*Vnde no-
men Chri-
sti ortum.*

Ambrosius lib. i. de Fide. Vñxit te Deus, Deus
tuus, oleo lætitiæ præ confortibus tuis. Deus est,
qui vñgit: & Deus, qui SECUNDVM CAR-
NEM vñgitur Filius Dei.

Cyrillus lib. 8. Thesauri cap. i. Quomodo igi-
tur in Regem vñgitur, & sanctificatur, naturā
sanctus & semper regnans? Sicut ergo quamuis
semper Rex erat, IN VLTIMIS tamen TEM-

PORE

AD LECTOREM.

FORIBVS in Regem VNGITVR: sicaltissimus quoque semper erat, & tamen exaltari dicitur propter Carnem.

Theophylactus in Epistolam ad Romanos. POST INCARNATIONEM, Iesus Christus, hoc est, VNCTVS est dictus. Vnctus enim est haudquaquam oleo, sed Spiritu sancto, qui quouis oleo preciosior est. *Haudquaquam oleo, scil. externa.*

Idem in Epistolam ad Galatas: Christus dicitur à Spiritus vnctione, qua pro nobis vnctus est, sanctificans naturam nostram PER ASSUMPTIONEM.

In primis autem Damascenus in ventos dissipat opinionem Pezelij & Grabij libro 4. Orthodoxæ fidei, capite 6. vbi Cyrilli & Athanasij hac de re sententias citat, ijdemq; subscribit, in-
quiens: Quidam dicunt, quod nomen CHRISTVS conueniat soli & propriè secundum seipsum intellecto & existenti ex Deo patre genito Verbo. At nos non sic docemus aut sapere aut dicere. Nam QUANDO VERBUM CARO FACTVM est, TVNC & ipsum nominatum esse dicimus CHRISTVM IESVM. Quia profectò vnctus est oleo lætitiæ, id est, Spiritu sancto, à Deo Patre. Et HAC quoque CAUSA CHRISTVS NOMINATVR. Quod autem vnctio CIRCA HUMANITATEM sit, nequaquam dubitauerit quispiam eorum, qui recta sapere
Arrige an- res, Pezeli.

P R A E F A T I O

„ sunt consueti. Et celebratissimus Athanasius in.
 „ sermone salutaris Epiphaniae hoc pacto dicit;
 „ Præexistens Deus ante aduentum in carnem
 „ non erat homo, sed Deus erat apud Deum Pa-
 „ trem inuisibilis & impassibilis existens. QUAN-
 „ DO verò FACTVS est HOMO: NOMEN,
 „ CHRISTVS, inductum est, & quia sequitur
 „ nomen, passio & mors. Siquidem diuina Scri-
 „ ptura affirmat, propter hoc vnxit te Deus. Deus
 „ tuus oleo latitiae: sciendum, quodd diuina Scri-
 „ ptura sæpenumero vtitur præterito tempore
 „ pro futuro.

*Arrige au-
tes Grabi.*

Idem in Oratione contra Acephalos: Ante
 vnionem siue diuinam incarnationem vnus
 simplicis erat Naturæ, scilicet diuinæ, quæ vnā
 perficiebat hypostasin. NEQVE TVM CHRI-
 STVS ERAT, NEQVE NOMINABATUR,
 NISI PROPHETICO SERMONE ID, QVOD
 FUTVRVM ERAT, PRÆVNCIABA-
 TUR.

*Hic vterq;
aures attri-
gat.*

Auditis, ni fallor Pezeli & Grab, si modò ar-
 rexistis aures vestras, quàm clara & sonora voce
 vobis contradicat Damascenus, qui λόγον ante
 Vnionem nec fuisse Christum, neque sic nomi-
 natum fuisse perhibet, nisi Prophetico more.
 λόγος enim ante suam incarnationem fuit
 quidem λόγος, fuit æternus filius Dei. Non-
 dum

AD LECTOREM.

dum autem factus fuerat Christus sine vnctus.
Quod nomen per Vnionem demum tum Da-
maatenus, tum cæteri, quos allegauit, Patres in-
troductum luculentissimè testantur. Et docent
simul, secundum Carnem vnctum esse Chri-
stum, non secundum Deitatem, quæ Vnctio-
nis seu Spiritus sancti nunquam fuit indiga.
& quæ vngit potius, quàm vngitur.

Verùm non sequitur, si iuxta Humanitatem,
non autem iuxta Deitatem vnctus sit Christus,
vt etiam secundum solam Humanitatem offi-
cium Mediatoris sustineat. Quod tum demum
sequeretur, si sola esset vncta humanitas, non
etiam λόγος. Nos autem inter has duas Pro-
positiones: Sola Caro est vncta. Et: Christus se-
cundum solam carnem est vnctus: sic distin-
guimus, vt priorem dicamus esse falsam & Ne-
storianam: posteriorem autem veram & Or-
thodoxam. Quanquam enim Christus iuxta
carnem tantum, & non iuxta Deitatem vn-
ctus est (quoniam Deitas λόγος vngit potius
quàm vngitur, & ab hac procedit potius vn-
ctio, quàm vt in eam effundatur) non tamen
SOLA caro, sed (quod longè plus est) ipsa PER-
SONA, quæ est λόγος seu Deus, in hac sua carne
vel secundum suam carnem est vncta. Quem-
admodum etsi iuxta solam carnem natus est

P R A E F A T I O

Christus ex virgine (quia non iuxta Deitatem ratione cuius ἀμνησιον est, Heb. 7.) tamen non sola caro (quod Nestorianum esset) sed ipse Dei filius nascitur ex virgine, dicente angelo: quod ex te nascetur sanctum, filius Dei vocabitur. Deinde etsi Christus secundum vtramque naturam deputatus est ad officium Mediatoris: tamen respectu Deitatis illi opus non erat ad illud vngi: cum vngi præsupponat vnguenti & donorum ad officij administrationem necessarium naturalem indigentiam, quæ in Deitatem cadit minimè.

Itaque respectu Deitatis tantum opus erat
 DECRETO Trinitatis. Carnis autem ratione non solum decreto opus erat, sed etiam (propter Naturæ carnis indigentiam) vnguento, quo Christus secundum carnem quoque ad hoc arduum & sublime officium idoneus redderetur. Quod cum vnctio solis illis finitis donis in carnem Christi collatis descripta præstare non posset: Petrus vnctionem illam infinita virtute quæ curationes miraculosas & liberationem à Satana operari potuerit, definit: idque ex vnctione personali dependere asserit, quia Deus fuerit cum eo. Nam λόγος in incarnatione naturam assumptam suo Spiritu, adeoque omni plenitudine suæ Deitatis vnxit, & diuinæ suæ potentie communicatione habilem reddidit ad officium,

AD LECTOREM.

cium, quod in ea λόγος expleturus erat, non tantum in acquisitione meriti infiniti, sed etiam in eiusdem applicatione, vivificatione, omnipotenti liberatione à Diabolo, & defensione contra inferorum portas.

Nihil autem subleuat Bremenses, quod David Psalmo secundo canit, consultant Reges aduersus Iehouam & Christum eius. Nam si maximè Iehouæ vox ibi Personam Trinitatis secundam denotaret, quid hoc vel Bremensium causam iuuaret, vel meæ officeret? Dictum enim est prius, fateri nos ipsum λόγόν Iehouam vinctum esse, verum non ante incarnationem secundum Deitatem suam, sed in Incarnatione iuxta carnem personaliter assumptam. Quando autem verba Davidis examinamus,prehendimus, Iehouæ appellatione primam personam Trinitatis, Patrem intelligi, Christi verò nomine secundam, nempe Filium. Quod adiectum Pronomen (E I V S) irrefutabiliter euincit: Reges consultant contra Iehouam, & E I V S Iehouæ Christum, quem scilicet ipse mittit in mundum. Et omnem dubitationis scrupulum tollunt discipuli in Actis, qui cum hæc Psalmi verba in sua precatione citassent, mox addunt: Conuenerunt enim verè aduersus sanctum FILIVM tuum Iesum. Christus autem non est sui ipsius filius, sed est Dei Patris filius.

Ergo,

Grab. D. 3.

P R A E F A T I O

Ergo discipuli Iehouæ vocem à Psalmista vsur-
 patam manifestè ad Deum Patrem referunt,
 cuius Christus & Vnctus est filius in carnem
 missus. Nec quia Dauid suo tempore appellat
 Messiam Christum, idcirco suo illo tempore
 iam iam vnctum credidit filium Dei, vnctione
 scilicet quadam Incarnationem antegressâ. Sic
 enim pariter probari posset, Christum ante su-
 am incarnationem fuisse virginis filium, radi-
 cem Iesse, germen Dauidis, quia Elaias & Iere-
 mias suis temporibus longè ante Christi ad-
 ventum, sic illum nominarunt. Quis autem
 non videat, ob FVTVRAM incarnationem
 Prophetas his illū nominibus insignire? Quod
 & Damascenus agnoscit, vt supra illum disse-
 rentem audiuius. Et quidem de rebus, sub
 tempus aduentus Christi in mundum, euentu-
 ris vaticinari Psalmistam omnes circumstantiæ
 palam ostendunt: quo pacto videlicet, cum su-
 um in terris officium facturus sit, opposituri se
 ei sint Principes & Reges terræ. Quod per
 Herodem & Pontium Pilatum, gentiles & Po-
 pulum Israël, suo tempore, compleri discipuli in
 Actis vnanimi voce contestantur. Quemad-
 modum etiam vaticinium, quod eodem Psal-
 mo extat de gentibus in hæreditatem & pos-
 sessionem Christo dandis, tum est completum,
 cum

AD LECTOREM.

cum per Euangelium Christus suum inter gentes regnum est exorsus.

Ex his, quæ dicta sunt, patet, nec Psalmum 45. pugnare cum nostra sententia. DEVM enim vñctum esse tam certum est, quàm cettum est, DEVM Dei quæ filium ex Maria natum. Vñctus autem est Deus oleo lætitiæ secundum carnem, siquidem hæc non est vllius alterius Caro, quàm λόγος, per assumptionem sic propria illi facta, vt impossibile sit carnem istam Spiritu sancto vñgi, quin propter indiuisam identitatem (vt Damascenus nominat) *ἡ παρὰ σέως*, λόγος ipse vñgatur in & iuxta hanc suam carnem seu Naturam assumptam. Et quidem introducit in toto illo Psalmo Christus, non vt absolutè in sua Deitate spectatur, qualis erat ante incarnationem, sed vt Deus Homo factus. Ided enim tanquam ad cæteros homines ratione substantiæ humanæ comparabilis, dicitur formosus præ reliquis filiis hominum. Ided confortes habere dicitur. Et (quod Bremensium insignem futilitatem in lutum conculcat) dilucidissimè dicitur ibi Deus ille vñgi OLEO LÆTITIÆ. Quod oleum si de Spiritu sancto accipias, & Spiritu sancto λόγον nondum incarnatum vñctū esse in Natura Deitatis statuas: nōne hæc vñctio quandam Deitatis λόγος indigentiam

P R A E F A T I O

gentiam infallibiliter praesupponet? quandam
etiam mutationem λόγος nondum incarnati
subinferet? Si verò oleum lactitiae de Spiritu san-
cto Bremenses explicare nolint (quemadmo-
dum ad declinandum hunc scopulum supra di-
xerunt, aliud esse vngi, aliud Spiritu sancto vn-
gi) rogamus illos demittere, ne grauentur tandem
nobis ex suae sapientiae thesauris promere, quod-
nam ergò tandem sit illud oleum lactitiae, quo
purent Psalmistam praedicare λόγον vñctum
ante incarnationem? Cum autem praeter Spiritu-
tum sanctum nullum aliud possint assignare:
vident αὐτοὶ ἁγίους, se in pice hærere con-
fisos, & pudefactos cum vniuersa sua sapientia.

Quis vnquam fuit scriptor Ecclesiasticus, qui
hunc Psalmum exponens, OLEVM illud LAC-
TITIA non de Spiritu sancto explicaret? Quis
item tam fuit Theologiarum rerum rudis &
imperitus, vt Christum secundum Deitatem
oleo lactitiae seu Spiritu sancto vñctum ante suam
incarnationem somniaret? Contra Danieliso-
raculum? contra Petri testimonium? Acto. 10.
Contra totius Antiquitatis perpetuam senten-
tiam?

Quòd autem praeterito tempore vituit Pro-
pheta: Vñxit te Deus, &c. respondit suprà Da-
mascenus, Prophetarum more id fieri. Qui in
futu-

AD LECTOREM.

futurorum prædictione (ob eorundem immen-
tam certitudinem) hac temporis Enallage vti
consueverunt, vt: paruulus natus est nobis, fili-
us datus est nobis. Diuiferunt sibi vestimenta
mea, &c. attritus est propter peccata nostra, &c.
Ergo ex his quæ dicta sunt, satis apparet, Bre-
menfes in sententia mea oppugnanda oleum &
operam perdidisse, & omnino quod dicitur, a-
rasse littus, & arenæ mandasse semina.

Atque sic manet fixum, me Christi nomen
tribuere ipsi personæ propter officium, ad quod
secundum carnem vngitur. Secundum Deita-
tem autem ad illud officium non vngitur (et si
DEVS vngatur carnis suæ respectu) sed ad id
decreto Patris præordinatur, vt Petrus ait. Quæ
ordinatio, quoad Deitatem λόγος, non habet
Vnctionem adiunctam, quæ in Natura Deita-
tis fiat: quoad Carnem verò cum eiusdem (Car-
nis) vnctione coniungitur. Atque sic ab æterno
ordinatus est Christus, vt ad perficiendum o-
pus obedientiæ, Passionis, Mortis, & Resurre-
ctionis, in quibus summa salutis nostræ verti-
tur, vngeretur in tempore.

Nequaquam autem hæc asserendo ad Aria-
nos deficiamus, vt Græbius suis in primam qua-
stionem libelli mei Notationibus sine mente
& sine fronte nugatur. Sed tum potius quen-
dam ad Arianorum impietatem progressum fa-
ceremus.

P R A E F A T I O

ceremus, sicum Bremensibus λόγος Deitate
sua crederemus vnctum, & quidem lætitiæ o-
leo (sicut ad opinionem hanc impiam suam
Psalmi verba detorquent) sic enim olei lætitiæ
seu Spiritus sancti aliquando fuisset indiga di-
uina filij Natura, atque sic verè mutabilis: quòd
æternæ & incommutabili ipsius Maiestati de-
rogaret.

Sed ne cum Nestorio quicquam nobis rei
est, quando is verbum Dei non propriè Chri-
stum nominari asseruit, sed propriè & seorsim
nominari Christum ALTERVM, qui ex sancta
virgine genitus est. Si Bremenses infinitum dis-
crimen inter Nestorij hæresin, & sententiam
nostram haud dum vident: faxo, vt nolentes vo-
lentes videant, nisi planè cæci & à Deo huius se-
culi obtenebrati sint.

Nos de λόγος NONDVm incarnato cum
Daniele & Patribus asserimus, ipsum ANTE
suam incarnationem non fuisse VNCTVM, sed
vngendum, Daniel. 9. Nestorius autem ne qui-
dem INCARNATVM iam illum propriè Chri-
stum dicendum putauit, sed alterum credidit
esse λόγος, alterum verò Christum: Personam
Christi manifestè distrahens. Quod nos vt aper-
tam hæresin corde & calamo damnamus. Et
contrà profitemur, ipsummet λόγος filium Dei
vnctum

AD LECTOREM.

vnctum esse, verum non Deitate, sua sed Hu-
manitate: Sicut ipsemet λόγος seu filius Dei
natus est ex Maria virgine, verum non secun-
dum Deitatem, sed secundum propriissimam
suam carnem. Neutrum horum concessit Ne-
storius, sed damnauit vtrumque. Nos autem
vnum Christum & vnctum confitemur, incar-
natum Dei Verbum: Cyrilli confessionem vn-
diquaque sartam tectam terinentes. Qui ipsa
quoque disertè scribit, quòd Deus Verbum fue-
rit etiam superioribus diebus, in quibus NON-
DVM VNCTVS. & expers doni erat, quod post- *Sup. diebus*
eaei sit datum. Et disertè ait ibidem, de illa *id est, ante*
λόγου vnctione differens: non est separatim *incarna-*
sanctificatum Verbum, quod ex Deo Patre est, *tionem.*
quatenus propriam naturam concernit. Quan-
do verò Crab λόγος quandam vnctionem af-
fingit, antequam is Carnem assumeret: nōtine
contra Cyrilli sententiam comminiscitur vn-
ctionem, qua separatim, priusquam Carni vni-
tus fuit, vnctus sit λόγος, & quidem vnctus,
quatenus propriam eius concernit Naturam?

Cæterum hic denuò nobis admonendus est
Crab, illius, quo turpe esse Doctorei dicitur, cum
culpa redarguit ipsum. Nestorianismum mihi
obijcit, quem veraci refutatione modò depuli.
Nestorianismo autem ipse se non obscurè im-
plicat.

P R A E F A T I O

plicat. Nam cum ego scripſiſſem, Ieſu Mariæ Fi-
lio Chriſti nomen κατ' ἐξοχὴν tribui, præ cæte-
ris Prophetis & Regibus, qui olim fuere vñti,
ideoque Chriſti nuncupati: ibi noſter Magiſtel-
lus ſic annotat: Quasi ab officio: quod vtrique
commune eſt, λόγος excludi poſſit, ſaltem Ie-
ſu Mariæ filio id vocabulum tribui dicit. Et ſu-
per hunc proprium ſuum Neſtorianiſmum ex-
truit deinde accuſationem de Arianiſ, Serue-
tiſtis, & Antitrinitarijs. Sed heus tu, bone vir,
qui Ieſu Mariæ filio aliquid tribuit, num λόγος
hinc excludit? An verò alius eſt Ieſus Mariæ fi-
lius, alius λόγος? Quid eſt cum Neſtorio face-
cere, ſi hoc non eſt? Nos quando Ieſum Mariæ
filium ab vñctione Chriſtum nominatum af-
ſerimus, ipſum λόγος ſanctum ſanctorum, vt
Daniel appellat, vñctum aſſerimus, non tamen
iuxta naturam, à qua procedit vñctio, ſed iuxta
alteram ipſius naturam, in quam effunditur
vñctio.

In eo etiam Bremeniſis, dum me erroris coar-
guunt, intolerabilem ſuum errorem ipſi pro-
dunt, quòd vñctionem Chriſti certis donorum
creatorum finibus eſſe terminatam autumant.

Quamquam autem dona Naturæ Humanæ in-
hærentia hinc non ſcludimus: tamen ſi his ſo-
lis definienda putetur Chriſti vñctio: cur Ioan-
nēs

*Neſtorianiſ-
mus Gra-
eci, D. l. b.*

*An Chriſti
ſecundum
carnē vñ-*

AD LECTOREM.

hes Baptista filio Spiritum sanctum **NON AD** *Ratio cōfessio*
MENSVRAM datum testatur? Hunc enim esse *in solis do-*
 Baptistæ sensum sequentia declarant, cum ad- *nis creatis.*
 dicitur: Pater diligit filium, & omnia dedit in
 manuseius. Nam quòd Grab ad vulgatum il-
 lud, sed pridem obstructum *κρησφύγετον* se
 propriens obrendit, dici dona creaticia illa in
 Carnem Christi collata, sine mensura, respectu
 creaturarum, non respectu creatoris: responde-
 mus, quis dedit Grabio hanc potestatem, vt Io-
 annis Baptistæ clarissima verba (**NON AD**
MENSVRAM) de solis creatis donis explicare
 ausit? Si creata sunt, vtcunque magna ea sint &
 illustra, sunt tamen ad dona sanctorum (serua-
 ta graduum distinctione) proportionabilia, &
 proinde finita. Siquidem finitum ad finitum
 alterum, ratione mensuræ & proportionis com-
 parabile cum sit, non est vtiq; sine mensura.
 Ideò ne respectu creaturarum quidem dona
 creata illa sine mensura sunt. Qua de causa Di-
 uus Paulus nostra corpora in vita beata cor-
 pori glorioso Christi, ratione inhaerentis clari-
 tatis aliorumque donorum, *συμμορφα* seu
CONFORMIA disertè nominat.

Firmiter ergò tenendum, Christum Carne
 sua præter dona inhaerentia creata, in super in fi-
 nita potentia sci entiaq; Spiritus sancti vnctum
 esse,

P R A E F A T I O

esse, licet non sub Persona Spiritus sancti, sed sub
 Persona filij, cuius proprius est hic Spiritus.
 Quando enim Dei Filius hypostaticè sibi vnit
 Humanam Naturam, hoc ipso Vnionis nexu
 eam in communionem propriij sui Spiritus in-
 comparabiliter arctius intromittit, quàm vl-
 lam creaturam aliam. Nam licet cum Spiritu
 sancto Humana Christi Natura personaliter
 non vnatur: tamen quia cum Filio hypostati-
 cè vnitur, cuius in Deitate proprius est Spiritus:
 fit, vt ratione ac modo ineffabiliter sublimiore
 particeps reddatur Spiritus sancti, quàm alij
 sancti, qui non per Vnionem cum λόγῳ in parti-
 cipationem Spiritus ipsius veniunt, sed extra o-
 mnem huiusmodi Vnionem dona eius capiunt
 per gratiam. Quemadmodum etiam potentia,
 qua λόγος personali communiōe Carnem
 suam perficit, etsi non sub Spiritus sancti perso-
 na communicetur ei: tamen quia ESSENTIÆ
 ratione non est alia, quàm Spiritus sancti poten-
 tia: rectè in ista communicatione Christus, quā
 Homo, Spiritus sancti infinito robore potentia-
 que vngi prædicatur.

Quod enim Grab in suis Antithesibus ob-
Grab. γ. 2. strepit, essentialia idiomata non distingui mo-
 dis ὑπάρξεως & relationibus: nos vicissim re-
 spondemus, ex sententia Grabij secuturum, vt
 nec

AD LECTOREM.

nec Deus ipse personalibus illis relationibus distinguatur, quandoquidem nihil à sua differt omnipotentia. Adhuc quia filius dicitur sapientia & potentia Dei Patris, Prou. 8. & 1. Corint. 1. respondeant, siue filius sapientia & potentia Dei absolute, quemadmodum ea de tribus personis coniunctum dicitur, an vero sit relatè genita potentia sapientiaque Dei Patris? Si dixerint, esse filium sine personali determinatione potentiam Dei & sapientiam absolute, sequetur, filium esse totam Trinitatem, quia potentia & sapientia Dei absolute considerata est tota Trinitas. Ita secunda Persona Trinitatis erit Pater, Filius & Spiritus sanctus.

Cum verò hoc omnium sit absurdissimum, sequitur Filium Dei à Salomone & Paulo sapientiam & potentiam Dei relatè dici, & proinde falsissimum esse, quòd sapientia potentiaque Dei personalibus relationibus non distinguatur, quemadmodum Grab inscitè opinatur. Quare delegat Grab Diuum Augustinum, libro 15. de Trinitate, & discat ibi, quòd Omnipotentia, sapientia, cæteraque Deitatis essentialia idiomata hypostaticis differentiis determinentur.

Ergò vt ad propositum reuertamur, quia Christus, quâ Homo, vngitur potentia illa Dei sub solius λόγ & hypostasi: quæ potentia essentialiter non differt à potentia Spiritus sancti: non

P R A E F A T I O

im meritò virtute Spiritus vngi dicitur quando
virtute vnigeniti Verbi vngitur: idq; eò magis,
quòd diuini illius Spiritus operatione tum in-
carnatio ipsa, tum ab incarnatione dependens
communicatio Maieſtatis λόγος perficitur, Luc.
1. Cum hac explicatione congruit ad amuſim
ſermo Petri, Act. 10.

Nam cùm Apoftolus ibi Ieſum illū vnctum
dixiſſet Spiritu & potentia, mox de INFINI-
TA Dei potentia hoc interpretatur, addens hanc
periphrasim, quòd eā, qua vnctus fuerit, poten-
tiā valuerit omnes oppreſſos à Diabolo curare.
Atque hoc inde, quia Deus fuerit cum eo, ex cu-
ius vnione ad huius potentiz participationem
venerit, ſicut modò expoſuimus. Quoniam er-
gò vnctus eſt Spiritu ſancto & potentia, non
quā Deus, ſed quā homo eſt, & quidem poten-
tiā non creata, ſed miraculorum operatrice,
(quod addita periphrasidis declarat) hoc eſt, po-
tentiā diuina & increata: & vnctionis vox rea-
lem communicationem infallibiliter expri-
mit: obtinemus iam quod volumus, & euane-
ſcit gloſſa Græbiana de ſolis donis creatitijs, qui-
bus miraculoſæ illæ ſanationes perfici nulla ra-
tione poterant. Siquidem miracula edere &
oppreſſos à Diabolo liberare ſolius eſt increata
potentiz, qua Petrus Ieſum Nazarenum illum
non Deitate (quæ ſpirat vnctionem potius,
quàm

AD LECTOREM.

quàm vt eà inungatur) sed Humanitate vn-
ctum demonstrat.

Adhæc si ad sola creata dona restringatur vn-
ctio : in nihilum abit finis ille, propter quem
suscepta ea est. Etenim in quem finem vnctus
est Christus? Nōne vt ex vnctionis ipsius ple-
nitudine nos caperemus gratiam pro gratia?
Ioan. 1. Idè enim Christiani à Christo dicimur,
tanquam vnctionis ipsius iuxta mensuram do-
nationis eius facti participes, qui currimus in
odore vnguentorum illius. Qua de rememora-
tu dignissimus est locus Tertulliani in libro de
Trinitate: Spiritus, inquit, venit super Chri-
stum, habitans in solo Christo PLENVS AC
TOTVS, nec in aliqua mensura aut portione
mutilus, sed eum TOTA SVA REDVNDAN-
TIA CVMVLATE admissus, vt ex illa deliba-
tionem quandam gratiarum ceteri consequi
possent, TOTIVS SANCTI SPIRITVS FON-
TE IN CHRISTO RBMANENTE, vt ex illo
donorum atque operum venæ ducerentur. Sic
ergò hinc promptum erit argumentari: Vnctio,
quæ finitorum donorum mensura constat, non
potest esse scaturigo gratiarum & vnctionis om-
nium Christianorum. Vt enim omnes Chri-
stiani donentur & vngantur Spiritu sancto, re-
quiritur exundantiæ huius fons alius, quàm fi-
nitum demensum illud creaturæ donorū.

P R A E F A T I O

At verò Christi vnctio est causa & fons gratiarum, charismatum, & vnctionis vniuersorum fidelium. Ergò ad creatorum donorum certum quoddam demensum vnctionem Christi cogere fas non est.

Adhuc quia vngi Christum secundum Carnem idè etiam Spiritu roboris & potentiae oportuit, vt idoneus esset ad arduum illud officium, quod sustinet etiam quâ Homo est: nec non vt posset in diebus carnis suae omnem impetum Diaboli sustinere, ne (praesertim passionis tempore) immensa mole peccatorum totius humani generis, & peccatis illis impositae infinitae indignationi omnipotentis Dei succumberet; vtiq; necessum erat, vt infinito robore potentiaque vngeretur. Hinc Athanasius ait: Hunc hominem, quem dicimus à λόγῳ gestatū, Deus Pater cooperatione Spiritus sancti, vnâ simul collaborante filio, inunxit Spiritu sancto, tribuensei omnem efficaciam, eundemque VIRTUTE ALTISSIMI circumcinxit, vt posset sustinere omnem aduersariae potestatis impetum.

Certissimum ergò est, si Caro Christi solis creatis & finitis donis fuisset vncta, quod nequaquam potuisset esse par sustinendae mole infinitissimae iustitiae Dei aduersus totius mundi peccata.

Proinde

Verba Athanasij in
Euangelij
de sanctis-
sima Dei-
para.

AD LECTOREM.

Proinde sicut euacuatio plenarij vsus omni-
potentiæ locum dedit passioni : sic econtra in
passione illa tantam molem sustinere Huma-
na Domini Caro neutiquam potuisset, nisi vir-
tute altissimi circumcincta, & Spiritu infiniti
roboris potentiæque sub Persona λόγος, cuius
proprius hic est Spiritus, vncta munitaque
fuisse.

Hæ causæ eius sunt ponderis, vt Patres de hac
vnctione differentes, in solis donis illis mensu-
ratis neutiquam acquiescant, sed incunctanter *Patres Car-*
asseue ent assumptam Christi Carnem vnctam *nem verbo*
esse Verbo Dei, vnctam esse Deitate. Sicut ex- *vt & Dei-*
pressè scribit Damascenus, lib. 3. cap. 3. Ipse se- *tate vnctā*
ipsum vnxit: vngens quidem, vt Deus, *CON-*
tradiunt,
PVS suum DEITATE. Quæ Damasceni verba
ausum fuisse Magistellum Grabium ad suæ o-
pinionis delirium de SOLIS creatis donis ra-
pere, mirari satis haud possum, cum Damasce-
nus Grabium clarioribus verbis, quàm his ipsis, *Grabius,*
confutare non potuerit, dum DEITATE vn-
ctum Christi corpus asserit, quod infinito plus
est, quàm creatis vngi donis, quæ infra Deita-
tem infinito interuallo subsidere, quisq; Chri-
stianus nouit. Quo candore igitur ex his Da-
masceni verbis infert, realè omnipotentia Car-
nis ignotam esse scripturæ & orthodoxæ An-
tiquitatis? Nam si Deus vnxit seipsum, hoc est, (vt

Damascenus ipse exponit) corpus suum Deitate: vtrique & omnipotentia suâ illud inunxit. Ratio est, quia Deitas Filij ab omnipotentia nunquam distrahitur, aut diuersum quid esse intelligitur. Cum ergo Deitate, atque sic consequenter omnipotentia Verbi corpus Christi vinctum sit: Vnctionis autem vox collationem seu communicationem realem indubiè complectatur: Sic erit formandum argumentum Grabij, quod ex Damasceni verbis sumit: Deus vnxit corpus, quod assumpsit, Deitate sua. Ergo non vnxit id omnipotentia sua. O insignem Theologum, & incomparabilem Dialecticum, qui affirmatiuas in negatiuas conuertere, lucem cum tenebris permutare, veritatem cum mendacio confundere, adeoque coelum terrâ miscere nouit! Dignum verò, qui (alter Beumlerus) hoc acumine ingenij, hac eruditione doctrinæ, ista iudicij rectitudine, hac denique differendi disputandique facultate præclare instructus è Stadenſi schola Bremam euocaretur, vt Theologiam ibi disperderet.

*Commen-
datio Peze-
liana.*

At nos profundæ istius Theologiæ Pezelianæ Grabianæque nondum capaces, libenter interea Christi & Mesſiæ nostri vñctionem sic cum Prophetis & Apostolis describemus, vt in ea cum electa orbis Christiani Ecclesia exultare, nostræque salutis non vltimum præsidium in illa collocare liceat

A D L E C T O R E M.

liceat: cuiusmodi præsidium in creatis collocare donis fas non esset.

Confirmat denique sententiam nostram etiam hoc, quod Saluator noster in sua exaltatione ad dextram diuinæ Maiestatis prædicatur **CHRISTVS** factus & Dominus, Actor. 2. Et quia nec Deitate sua Christus aut Dominus fieri indiguit, nec in ea glorificatione peruenit ad dextram creatæ cuiusdam finitæque gloriæ, sed ad **OMNIPOTENTIÆ** dextram confedit: concludimus, vñctionem, quæ facta est in incarnatione, nunc verò ad dextram Dei ratione plenissimæ usurpationis illustratur & declaratur, non absolui donis finitis, sed infinitæ potentæ communicatione, quæ nunc in Maiestate plenario rerum omnium dominio gubernationeque declaratur. Vbi iam Deitas (qua λόγος, Damasceno teste, corpus suum vnxit) non demum datur illi, sed, vt D. Lutherus asserit, **DECLARATUR** & illustratur, λόγος videlicet omnem illam plenitudinem Deitatis suæ, in, cum, & per exaltatam Humanam naturam in gubernatione totius vniuersi, iuxta octauæ Psalmi canonem, exerente & declarante.

Et hæc quidem non solum Pezelio ad primum exemplum falsarum (vt vocat) assertionum, sed etiam Grabio ad vniuersa, quibus Pezelij

zelij

P R A E F A T I O

zelij accusationem falsam falso suo testimonio
iuuare, primam partem questionum & respon-
sionum mearum conuellere frustra laborauit,
responsa sunt.

Pergit Pezel in suo Catalogo, & ait, me om-
nipraesentiam λόγος, & coelum, & regnum
coeleste confundere. Et hæc quidem Pezel satis
Grab. 43. impudenter, Verum Grab æstuantis odij feruo-
re totus insaniens, postquam hanc accusatio-
nem Magistri totidem verbis repetisset, atte-
xit impudentissimè: Scriptura dicit coelum se-
dem Dei, & terram scabellum pedum eius. An
coelum est terra? terra infernus? infernus coe-
lum? An omnipraesentia & coelum est ipsum coe-
lestes regnum Christi? An Coelum est vbiq;
terra est vbiq;, infernus est vbiq;?

Miretur autem quis, vnde Bremenses tot pa-
radoxæ mihi obijciendi ansam arripiant? Ni-
mirum hinc, quod scripsi: Filio Dei in sua incar-
natione non fuisse opus tali descensu è cœlis,
quod è loco superno in has infimas mundi partes
deuolare: cum & ante incarnationem essentia-
liter in Maria, quemadmodum & in cæteris re-
bus creatis omnibus, fuerit, & vbiq; λόγος
sit, ibidem coelum suum regnumque coeleste se-
cum habeat, &c. Hæc de cœlesti gloria, cœlesti
statu Dei pie recteque scripta, Bremenses per de-
testa-

AD LECTOREM.

testandam calumniam de LOCALI quodam
 immenso cœlo creato interpretantur, contra
 conscientiz suæ testimonium. Respondeo i-
 gitur. si Bremenses dicta scripturæ de descensu
 filij Dei è cœlo de supremo aliquo locali cœlo in-
 telligere voluerint, è quo λόγος, instante incar-
 nationis tempore, tanquam prius à terris absens
 se in has terras demiserit: nonne ad Arianorum
 vexilla impia se palam conferunt? Quantò re- *Filius Dei*
 ctius D. Athanasius? Qui descensum illum non *non descendit è corpo-*
 locali translatione ex cœlo superno aliquo in has *rali cœlo*
 terras (localiter enim, inquit, neque descendit *quodam.*
 Deus, neque emittitur) sed inclinatione ex IN-
 CORPORALI MAIESTATÈ, ad vilitatem
 corporis, contra Sabellij gregales disputans, de-
 finit.

Et Leo Epist. 22. Venit autem non locali ac-
 cessu, nec motione corporea, tanquam præsens
 futurus, unde abfuiſſet, aut illinc recessurus, vn-
 de venisset, sed venit per hoc, quod erat visibile
 & commune, cernentibus declarandus, huma-
 nam scilicet carnem atque animam in visceri-
 bus virginis matris accipiens.

Quoniam ergò λόγος nequaquam (ut insul-
 se & impiè sibi imaginantur Theologi Bre-
 menses) localiter è cœlo aliquo verticibus no-
 stris imminente descendit, cum carnem assum-
 pturus

P R A E F A T I O

pturuseffet: & nihilominus è COELO descen-
disse illum scriptura pronunciat: contra Bre-
mentes & omnes portas inferorum demon-
stratione inuicta concludimus, Cœli vocem ibi
cœlestem Maiestatem λ678 denotare:& descē-
dere illud inclinationem istam incorporalis
maiestatis ad vilitatem corporis. Et si Magistri
Bremenses nolunt agnoscere, cœli vocem fre-
quentissimè in sacris literis cœlestem Dei Ma-
iestatem, quæ ne in terris quidem destituitur,
significare: nauabo ego illis hanc operam, vt li-
cet inuiti agnoscere cogantur. Quando oraturi
dicimus, Pater noster qui es in cœlis: adoramus
ne Deum, qui longè in aliquo supero cœlo à no-
bis abest, an verò eum, qui propè est? Audite re-
spondentem Psalmistam: Dominus PROPE est
his, qui inuocant eum. Psal. 145. Ergò cœlo eo,
in quo Patrem cœlestem profiteamur esse, Pater
ne in terris quidem destituitur. Quod non de
LOCALI seu CREATO cœlo, sed COBLESTI
Maiestate Dei intelligo, de quo solenniter ad-
uersus Sycophanticas Pezelij & Crabij depraua-
tiones protestor. Aliàs, inquit Augustinus, si in
cœlis tanquam in superioribus mundi parti-
bus locus Dei esse creditur, melioris meriti sunt
sues, quarum vita est Deo vicinior.

Quomodo etiã aliàs constabit Philippi
Melanthonis explicatio, qui in cœlis esse, reddi-
dit

*Cœli vox
sepe Dei cœ-
lestem Ma-
iestatē de-
notat.*

AD LECTOREM.

dit per vbiq̃ esse: sic in locis suis communibus scribens: Pater noster qui es in cœlis, id est, qui
 ADES VBIQ̃VB, VBIQ̃VB respicis & exaudis, omnipotens conditor rerum. Quare si post
 hac vos Bremenſes Locos communes Philippi enarrabitis, hanc vestram glossam ad verba
 Philippi (Pater noster, qui es in cœlis, id est, qui ades VBIQ̃VB, &c.) adijcite: An cœlum est terra, terra infernus, infernus cœlum? An omni-
 præsentia & cœlum est ipsum cœleste regnum Dei? An cœlum est vbiq̃? terra est vbiq̃? infernus est vbiq̃? Adijcite etiam calumniam
 vestram de cœlo allegorico: vt mensuram famosæ vestræ proteritiæ & impudetiæ compleatis, accepturi mercedem iniquitatis, quæ debetur & dabitur ijs, qui in tantis rebus concernentibus notitiam Dei & perpetuam animarum salutem falsi & vaniloqui testes inuenti fuerint.

Verum nondum finis. Est quod amplius ex vobis quærere cupiam, scilicet. Quando Deus dicitur prospicere de COELO super filios hominum, Psal. 14. Auxilium suum mittere de COELO, Psal. 57. Exaudire de COELO, 2. Paral. 6. Descendere de COELIS, Exod. 19. Obsecro vos, promite nobis ex inexhausto sapientiæ vestræ thesauro, quid per cœlos intelligatis? Num corporeos illos per innumera miliaria à nobis distantes? quasi Deus, si velit aspicere filios hominum, è lon-

*Melanctho
 ni in cœlis
 esse, idemq̃
 vbiq̃ esse.*

P R A E F A T I O

longissimè remotis cœlis illis, pcul, procul, pro-
cul disitos homines intueatur? an verò è cœlo,
q, cœlestem maiestaté ipsius & inaccessam lucem
denotet, qua ne in terris quidem sit orbatus?
Item, num auxilium suū è summo cœlo Zving-
lianorum per primum mobile, Spharam stella-
rum fixarū, cæterasq; sphæras inferiores demit-
tat, quandoquidem expresse dicitur, B C O E L O
mittere auxilium suum? Similiter expeditum
nobis dent, num è tam remoto loco Deus exau-
diat? & in suis apparitionibus, quando de cœlis
dicitur descendere, exaltissimis illis cœlis crea-
tis se demittat, donec per omnes orbes Pla-
netarum, & aërem, in terram vsque veniat? Si
non ipso Pharaone obstinatores & Iudæo-
rum Rabbinis cæciores sunt Bremenses: fate-
buntur his citatis scripturæ locis, vt & ijs omni-
bus, quibus de D E S C E N S U filij Dei è cœlo agi-
tur, intelligi nihil aliud, quàm cœlestem maie-
statem, gloriam, beatitudinem & lucem inac-
cessam Dei, qua cum ne in infima quidem terra
destituatur: inde exaudire, auxilium mittere,
descendere, & velut ex arcana sede per manife-
sta opera ad nos homines in terris prodire dici-
tur.

Rectè de hoc hominum genere scripsit Lu-
therus in maiore Confessione: Hic spiritus
(Zvinglianorum) nihil aliud vocat cœlum,
quàm

AD LECTOREM.

quàm quod digitis & oculis notat locum super-
rum, ubi Sol est & Luna.

Progrediamur in exemplis falsarum assertio-
num, ut Pezelio vocare libet. Et quidem de eo,
quod ait, dicere me, carnem per se consideratam
localem, in vnione omni presentem esse, quia
solidè & prolixè respondetur in Commentario,
super caput primum & quartum: eò Lectorem
remitto.

Quòd λόγος per Carnem tempore exi-
nitionis opus redemptionis mundi, nunc
verò opus gubernationis vniuersorum peragit,
ad effecta potius vnionis refero, quàm ad ipsam
specificam differentiam, quemadmodum Pezel
obmurmurat. Mentio autem illorum fit in de-
finitione, quia solenne est, in huiusmodi præfer-
tim mysterijs, res per se abstrusas indicatis illa-
rum effectibus illustrare. Quemadmodum &
Philippus Melanthon in definitione Dei, ponit
effecta Dei, creationem rerum, electionem Ec-
clesiæ, &c. non quòd in his differentiam specifi-
cam essentia diuinæ sitam doceat: sed quia de-
finitiones per effectus rerum explicantur & de-
clarantur.

Quòd amplius obiecit Pezel, me fingere,
aliud esse Naturarum communicationem, aliud
vnionem Naturarum: breuiter respondeo, quia
non Natura diuina primò & immediatè vel v-

e

nita,

PRÆFATIO

unita vel communicata est humanitati (sic enim
tota Trinitas esset incarnata) sed sub persona
λόγος: qua Persona mediante, ipsa quoque Na-
tura diuina (quippe quæ ratione tantum, non
re ipsa differt à persona λόγος) unita & commu-
nicata est carni: idcirco Personam seu hyposta-
sin λόγος, immediatum (vt Scholastici vocant)
terminum assumptionis istius dicimus. Et
proinde differentiam specificam vnionis primò
ponimus in communicatione reali ὑπόστα-
σεως λόγος cum humana Natura. Quoniam au-
tem Deitas seu Natura diuina Verbi à Verbo ipso
realiter non differt: ideo personæ communi-
catio citra dubitationem omnem importat etiam
Naturæ diuinæ seu Deitatis cōmunicationem,
sine vlla tamen Naturarum confusione, vt in li-
bello de persona Christi ostenditur, & in hoc
Commentario repetitur. Proinde si Naturarum
Communicatio negetur, id est, si dicatur, λόγος
Deitatem suam personaliter non cōmunicaf-
se carni, vel Carnem Deitatis non esse factam
reali participatione consortem: expressè pronū-
ciamus, hac Naturarum cōmunicatione ne-
gata, negari etiam cōmunicationem ὑπό-
στασεως λόγος: siquidē Natura diuina & ὑπό-
στασις Verbi realiter non differant. Ideò scriptu-
ra non tantum personæ, sed & Deitatis meminit

AD LECTOREM.

in isto negotio. Et in Christo secundum Car-
nem velut in proprio Templo seu corpore ha-
bitare palam enunciat Apostolus omnem ple-
nitudinem DEITATIS. Hinc etiam assumptus
ille homo Iesus Nazarenus, propter Naturarum
κοινωνίαν, Deus est. Quod falsum esset, si cum
æterna Deitate Verbi communionem realem
Natura Christi humana non haberet. Hinc fa-
ctum, cum Bremenses differentiam specificam
vnionis in sola sustentatione illa Carnis in Deo
Verbo collocarent, abnegata, quam nos ex Dei
verbo tradimus, Naturarum communicatione:
vt totum mysterium vnionis personalis euerte-
rint: apertè docentes, omnipotentiam (atq; sic
etiam Verbi hypostasim, quæ ab omnipotentia
re ipsa non differt) nulla ratione realiter com-
petere aut conuenire Humanitati, idq; nequi-
dem respectu vnionis. Sic suo infelici exemplo
edocti vident, nisi cæci sunt, Bremenses Docto-
res, quod negata communicatione Naturarum
nudam combinationem introducant, quæ
PERSONALIS vnio dici nequeat, persona seu
hypostasi λόγος Humanitati penitus subtrahita,
sicut circa principium præfationis meridiana
luce clarius est ostensum. Inter cæteros errores
suos Pezel hunc quoque mordicus tuetur, quòd
Deum sic passum dicit, vt SOLA dicatur passa
Humanitas. Quamobrem etiam falsis assertio-

P R A E F A T I O

nibus in suo Catalogo annumerat, quod hanc propositionem vt erroneam improbo. Certum autem est, hac Pezeliana assertione pudendam contradictionem implicari. Si enim SOLA Humanitas passa est, sequitur non personam, sed solam Naturam passam, quia Humanitas non est persona, sed Natura. Quomodo ergo Deus passus, si sola Humanitas passa putatur? Proinde et si conceditur, solius humanitatis proprietatem esse pati & mori: tamen quia hæc Caro non est sui ipsius Caro (sicut Petri, aut alterius alicuius hominis) sed est ipsius Dei Caro: idcirco nec scriptura, neque vllus Orthodoxus sentit aut dicit, SOLAM Humanitatem passam, sed (quod longè, longè plus est) Personam esse passam, & Deum Dominumque gloriæ crucifixum iuxta hanc carnem suam. Verùm de hoc vide plura in explicatione quinti capitis huius epistolæ.

Quæ de apotelesmatis officij obtendit, & mox nonnullis alijs propositionibus libelli mei falsitatis maculam aspergere conatur: demonstraui pagina 117. & sequentibus huius Commentarij, non nos, sed Pezelium Grabiumque periculose circa has quæstiones falli & fallere.

Et quia propositiones complures erroris quidem accusat, nec tamen conuincit: sponte patet, Pezelium inanem operam insumere, & accusationes

AD LECTOREM.

iones eius argumentis destitutas esse futes & elumbes.

Christum porrò propter vnitam sibi Diuinitatem Deo æqualem pronuncians, assumptam Humanitatem Deo non propterea ex quo, quia propter aliud, nempe propter vnitam Deitatem, hoc de assumpto homine dicitur, & hoc ipso inæqualitas naturarū apertè asseritur ac custoditur. Quo sensu etiam Nyssenius citra exæquationem naturarum ait, dextram Dei assumptum hominem per vnionem euexisse in PROPRIAM CELSITVDINEM.

Quod Christus eo ipso momento, quo secundum Carnem diuina Maiestate λόγος est vnctus, pleno vsu eius Maiestatis se abdicarit: nihil absurdi continet. Tradit enim id manifestè Apostolus. Et vt vna eademq; opera confutetur Grab & Pezel, quia circa locum ad Philipenses multus suo garritu est Grabijs: placet hoc illi præstare beneficium, vt quàm hîc quoq; haud leuiter impingat, dilucidè ipsi commonstremus.

Et primò quod distinctionem, quâ Christum Maiestatem habuisse dico actu primo, sed actu secundo non vsurpasse, hoc prætextu rejicit, quia distinctio de actu primo & secundo tantum ad res creatas pertineat: quàm luculenter hîc suam insciam prodat, ostendi in expli-

Grabp. 122.

catione primi capitis, pagina 167. & sequentibus.

Blasphemias, quas euomit Grab, breuitatis causa consultò pratero: de re ipsa verò meo minus cum illo agere, nemo, qui vtriusq; scripta leget, inficiabitur.

Athanasium & Basilium formam serui de humanitate exponere suo quodam consilio, haud nego. Vbi autem illi vnquam hoc ad impugnandam Maiestatem assumpti ex diua Maria hominis rapuerunt? Nónne Athanasius ipse super verba Apostoli nobiscum scribit eadem? quando exaltationem Christi Apostolico testimonio ibidem celebratam, non ad λόγος excelsum per se, sed ad Carnem excelsi pertinere grauiter asseuerat? In qua sententia esse quoq; Basilium, alibi testimonijs eius ostensum est. Si autem ex ipso contextu verborum Pauli, & sacrarum literarum Canone controuersiam dirimere placeat: ea rationum & argumentorum momenta se offerunt, quæ luculenter arguant, formam serui hic propriè non Humanitatis substantiam, sed eiusdem seruilem in his terris statum & conditionem denotare. Hoc probaui primò isthinc: quia humanitatem suam Christus etiam in Maiestate retineat, cum seruilem formam abiecerit, quando ad Dei dextram subuectus, super opera manuum Dei Domi-
nus

AD LECTOREM.

nus factus & cōstitutus est, Psal. 8. Sed & exinanitione, cuius meminit Apostolus, ad Christum ratione Humanitatis pertinere, demonstrauit ex eo, quia Paulus doceat, quid Iesus Christus (Deus & homo iam existens) assumpserit, nempe formam habitumve seruilem: non autem quid λόγος (nondum existens Iesus Christus) assumpserit. Demonstrauit id ipsum emphatico verbo (ἐκένωσεν) euacuauit: quod ad immutabilem Deitatem referri nequeat.

Euici hoc ex periphrastica descriptione Exinanitionis, qua scilicet Christus non simpliciter se humiliarit, sed ad mortem crucis humiliarit, quod iuxta Carnem factum sani omnes intelligunt. Tandem id ex subsecuta exaltatione planum reddidi, quia nimirum sequens exaltatio Christo, quā Homo est, obrigerit, ideo præcedentem exinanitionem pariter ad Christum humanitatis ratione esse referendam. Horum nihil, nihil infringere potuit Grab, nisi quod sophistica sua nunc hoc nunc illud cauillatur. De scripturæ consensu gloriatur verbis, sed cum ad rem deuentum est, in fumum abit gloriatio ipsius. Patrum autoritatem nobis obuertit, quorum aliqui etsi formā serui de Humanitate exponunt: ad impugnationem tamen diuinæ Maiestatis Christi secundum Naturam huma-

P R A E F A T I O

nam nullus omnium ex eis verba Diui Apostoli detorsit. Nec desunt nobis testimonia in contrarium. Ieronymus enim Apostoli verba non obiter tantum citans aut allegans, vt fortè alij faciunt Patres, sed ex professo ea enarrans, atque sic mentem Spiritus sancti diligenter expendens, ita scribit super hunc locum ad Philipenses 2. Quia se ASSVMPTVS Homo humiliare dignatus est: Diuinitas, quæ HVMILIARI NON POTEST, eum, qui humiliatus fuerat, exaltauit. Sed & illi donatum est nomen, quia antea nō habuit. VNDE RECTIVS HIC LOCVS SECVNDVM HVMANAM NATVRAM intelligendus est, quàm diuinam.

Porro assumptio Naturæ humanæ, & humanarum infirmitatum assumptio nequaquam inseparabili nexu cohæret, vt hinc institutum suum Grab possit expediri reddere. Nam non modò distincta sunt Humanitas & infirmitates, sed possunt etiam prorsus esse separata. Veluti nunc in gloria, vbi cunctæ infirmitates sublatae sunt, manente in æternum humana Natura. Vbi ergò INSEPARABILIS ille nexus Grabij?

Vigilio, quem allegat Grab, oppono ego Ieronymum, cuius verba nec obscura sunt, nec ambigua: quibus humiliationem assumpto Homini tribuit, eò quòd Deitas eum in modum,

AD LECTOREM.

dum, qui Apostoli notatur pericopa, humiliari nequeat. Et locum hunc expresse ait rectius intelligi secundum humanam, quam diuinam Naturam. Verissimum interim est, Personam illam, quæ propter hoc ipsum, quod Deus est, Deo Patri prædicatur æqualis, sese exinanivisse.

Itaque cum larvis luctatur Grab, cum me tacite accusat, quasi Deitatem λόγος ab ipso λόγῳ discernam REALITER. Vbi autem hoc dico vel scribo? Cur fingis, quæ probare non potes? Crimen etiam falsi obijcit; nec tamen ostendere vult, vbi aut quo pacto id à me sit admissum. Ipsemet verò nō excusabile crimen falsi palam admittit, Nam cum scriberem, non controuerti inter nos & Zvinglianos, num λόγος suo quodā modo se HUMILIARIT: Sed num præsens testimonium Paulinum de eiusmodi agat humiliatione, quæ λόγῳ, quatenus λόγος est, secundum Deitatem, possit tribui: ibi verò Homo minimè candidus mea verba peruertens ait, non esse verum, quod inter orthodoxos suos (hoc est, Zvinglianos Caçodoxos) & Vbiquitarios, non controuertatur, an λόγος se EXINANIBIT, nimirum pro humiliari substituens, exinanierit. Quasi verò humiliationem & EXINANITIONEM simpliciter pari habeam loco? cum humiliationem illam, quæ Athana-

P R A E F A T I O

fio Maieftatis inclinatio eft ad vililitatem corporis, fine vlla λόγῳ mutatione, τῷ λόγῳ πλεῖν-
bui poffe fatear: Exinanitionem autem, de qua
Paulus hic agit, & quam verbo (ἐκένωσε) defi-
gnat, λόγῳ ratione Deitatis nunquam tribui
poffe, palam profitear. propter perpetuam ipſius
immutabilitatem, quæ κένωσιν ſeu euacuatio-
nem illam reſpuit.

Quid autem Grab proficit, quòd toties vrgat, ipsum Deo æqualem λόγον se exinaniuisse? Nam & nos id apertè concedimus, neque nobis vnquam in mentem venit, vt id disputando controuerteremus. Hoc autem est, quod in disceptatione versatur: cum in λόγω incarnatus Iesu Christo, duæ à fidelibus agnoscantur Naturæ, diuina & humana: secundum vtram harum intelligendum sit illud ἐκείνωσεν euacuauit? Brementes aiunt, Deitate se exinaniuisse λόγον. Nos id ex fidei analogia pernegamus, quandoquidem secundum immutabilem Deitatem EXINANIRE vel EVA CVARE se non potuerit, nisi æterna Deitas ipsius quandam mutationem fuisset passa: quod sentire vel profiteri Arianiū est.

Quod scribit me alto silentio prætereire,
quod Apostolus dicat, Filium Dei, qui Deo
Patri Naturâ, Maiestate & gloria æqualis sit,

S.V.B.

AD LECTOREM.

SVBMISISSE se, vt non HVMANAM solum NATVRAM, sed eam ipsam habitu & sorte infimæ & abiectissimæ, & ignominiosissimæ seruitutis & deiectionis assumeret. Respondeo, vbi ergò dicit Apostolus: Filium Dei se SVBMISISSE? Verum heus tu, non agit hic Apostolus de tali submissione, quæ suo modo etiam Deitati conueniat. De EXINANITIONE, seu vt vis græci verbi declarat, EVACVATIONE loquitur Apostolus, quæ Deitati immutabili tribui nequeat, quæ seipsam euacuare non potest, cum non mutetur, Malach. 3. nec apud eam sit transmutatio seu conuersionis obumbratio.

Nec te iuuat, mi Crabi, quod addis: si in forma Dei & æqualis Deo λόγος ordinatus ad mediatoris munus descendere de cælo potuit, potuit idem æqualitatem non rapere & exinanire seipsum. Ostendi enim suprà, filium Dei siue λόγος eo pacto, quo vos opinamini, è cælis nunquam descendisse. Qui in dictis, quibus Spiritus sanctus de descensu Christi è cælo tractat, Cæli vocem de vestro illo cælo longissimè à terris dissito capientes, haud obscure quendam ad Arianorum castra paratis transitum: quasi ex summis & altissimis illis cælis necesse habuerit filius in terras descendere. Id quod sine loci mutatione in diuina natura accidere non potuisset.

De

P R A E F A T I O

De exinanitione iam responsum est, Quam non seorsim ad Naturam humanam referimus. Sicut Grab Nestorij somnijs dementatus putat fieri oportere, si non feratur ad Deitatem exinanitio. Nos verò statuimus, non naturam humanam seorsim, sed PERSONAM, quæ Deo æqualis est, se euacuasse IUXTA PROPRIISSIMAM SVAM CARNEM. Sicut sequentia etiam, quibus mortis & crucis mentio fit, ad personam Deo æqualem referuntur λόγος, qui se in mortem crucis tradit iuxta propriissimam suam carnem. Nam quod secundum Deitatem se ad mortem crucis vsque exinaniuerit, nemo sanus dixerit. Et tamen ipse ille æqualis Deo Patri λόγος (nequaquam autem sola humana natura, vt Nestorianismi cogitationibus occæcatus Græbius falsò mihi imputat) sed λόγος ad mortem crucis vsque se humiliavit: Non autem iam absolutus λόγος, sed INCARNATVS λόγος & Homo factus. Quare, pcedit nihilominus, quod Apostolus ibi intēdit hunc in modū: Si æternus & Deo Patri cōæqualis Filius λόγος ipse (verūm is iam incarnatus, & Iesus Christus factus) non dedignatus est tantoperē se nostra causa humiliare, vt cum diuinam Maiestatem, qua etiam secundum carnem præditus & vinctus fuerat, posset gloriosissimē demonstrare & ostentare

AD LECTOREM.

ostentare plena absolutaque eius vsurpatione;
in totius mundi dominio: tamen salutis nostræ
causa se sponte sua hac gloria & maiestate abdi-
cârît, eamque respectu plenissimi dominij eua-
cuârît, & cùm esset homo in Dei forma verè
existens, nihilominus in aliorum hominum si-
militudine, tanquam esset nudus homo, vt alij,
inueniri voluit, in Iudæa visibiliter inter cate-
tos homines conuersatus & infirmitatibus hu-
manis, excepto peccato, ad cæterorum homi-
num exemplum, circumdatus, adeoque se ad
ignominiosissimam mortem crucis rapi passus,
dummodò Deo Patri in magno illo opere re-
demptionis obedientiam præstaret: quid ni de-
cebit multò magis homines reliquos ad exem-
plū humilitatis, quæ in adorando isto Homine
Iesu Christo conspecta est, vitam moresque su-
os conformare: atque sic humilem DEVM &
hominem Christum Iesum imitari.

Continere se autem Græbrius non potest, quin
suum, quem pectore fouet, Nestorianismū sub-
inde eructet. Quamprimū enim audit, tri-
bui quid Christo non secundum Deitatem, sed
Carnis respectu, protinus id negari putat de
Deo λόγῳ, qui patri consubstantialis & coæ-
qualis est. Verū hac ratione nec æqualis ille
Patri filius, esset ex virgine natus, quia Deitatis
respe-

P R A E F A T I O

respectu ἀνθρώπου est, Heb. 7. nec passus esset sub Pontio Pilato, nec crucifixus, mortuus & sepultus, nec resurrexisset à mortuis, nec ascendisset in coelos ipse Dei Filius, nec exaltatus esset ad dextram Patris: Siquidem hæc omnia singula, quæ ad inconuertibilem Deitatem applicari nequeunt. Sic Apostolus ex Bremensium Theologorum sententia nequaquam poterat ad humilitatem hortari Philipenses ex eo, quòd ipse Filius Dei morti crucis se subiecerit. Quia secundum Pezelij Nestorianismum Deus non aliter passus dicitur, quàm quod SOLA passa sit

- ” HUMANITAS. Ex professo enim propugnat
- ” hanc propositionem, quod non sit fictitia, cum
- ” Deus dicitur passus sic, vt SOLA Humanitas
- ” passa sit & mortua. Quem Nestorianismum multoties, ceu recoctam Cramben, lectoribus apponit Grabius in suis Norationibus, vt circa quintum Caput huius Epistolæ hæc impietas illius deregitur & confutatur.

Porro si Grab remouet ab hoc Apostoli loco tanquam nihil ad rem pertinens Theologicum illud Axioma (quæ Carni accidunt, ei non seorsim accidunt, sed filio Dei, qui hanc assumpsit) tum exponat nobis, quomodo ergò explicare velit periphrasin illam exinanitionis Christi, qua prædicatur obedijsse Patri vsq; AD MORTEM CRUCIS? Aut enim statuet, Mortem Cru-

AD LECTOREM.

Crucis accidisse filio Dei immediate, sine Car-
nis respectu, aut nolit velit cogitur admittere,
quod hoc Axioma regnet & valeat in hoc Pau-
lino textu explicando. Præsertim cum hæc ver-
ba (ad mortem vsque Crucis) sint periphrasti-
ca explicatio Exinanitionis, de qua conciona-
tur Apostolus. Et hæc dicta sint ad ea, quæ Grab
pagina 122. & sequentibus de loco Apostoli, Phi-
lip. 2. contra sanam doctrinam effutit.

Pergamus in Catalogo Pezeliano falsarum
asseritionum, quas mihi tribuit. Scribit, me Car-
ni in statu Exinanitionis tribuere speciales
actiones diuinas. Si accusationis ipsius scopus
est, quod seorsim Carni speciales quasdam diui-
nas actiones tribuam: facit & fingit suo more.
Sin verò de particulari declaratione collata di-
uinæ Maiestatis accipit, vbi non Caro seorsim,
sed λόγος in, cum, & per Carnem miracula o-
peratus est: Cur loco meorum verborum sub-
stituit alia, quæ in calumniam rapi possint, & eò
intelligi, quasi Carni seorsim speciales quasdam
actiones diuinas tribuam, quas exerat sua qua-
dam propria potentia, à λόγῳ virtute diuersa?

Miracula, quæ tempore exinanitionis edidit
Saluator, profiteor perfecta & designata esse à
λόγῳ, PER assumptam Naturam. Idè enim
VIRTUTE seu potentia edendi miracula vn-
ctus

P R A E F A T I O

Etus est Christus secundum Carnem, ut posset
curationes miraculosas operari, QVIA DBVS
ERAT CVM ILLO, inquit Petrus. Non autem
erat cum illo in hoc miraculorum opere, ut
cum Apostolis. Qui non sua sed Iesu Nazareni
virtute ediderunt signa. Sed per vnionem per-
sonalem erat Deus cum illo homine Iesu Chri-
sto, & mediante vnione assumpsit illum in
κοινωνίαν propriae suae virtutis diuinæ, ut mi-
raculis edendis etiam quā Homo posset esse ef-
ficax λόγῳ scilicet per Carnem declarante Ma-
iestatem & virtutem propriam suam.

Cæterum horribilis stupor est, quod isti ho-
mines in miraculis Humanitati assumptæ nil
quicquam aliud præter externum illud Mini-
sterium, & vocem tribuunt (quod etiam Apo-
stoli præstare poterant) & ad hoc solum exter-
num ministerium, quo vocem vel interdum at-
tactum accommodabat Christi Caro, restrin-
gunt Patrum testimonia, contra ipsorummet
Patrum mentem & sententiam. Nam vt Gra-
bium de eadem materia differentem audiamus,
& eo quo capimus ordine breui accusationi Pe-
zelianæ subijciamus Notationes Grabij: Atha-
nasij certè sententiæ, quas pagina 134. allegat,
primam tantum originem miraculorum no-
tant, quod nō humana, sed diuina virtute, Chri-
sti prodigia fuerint perfecta. Atq; hoc est, quod
dicit;

AD LECTOREM.

dicat, ea facta esse DIVINITVS, non HVMANITVS, id est, non humana virtute, sed solum diuina. Hac verò diuina virtus τῷ λόγῳ originaliter & naturaliter propria est, Humanitati verò per & propter inseparabilem Vnionem communicata.

Atque sic pro nobis facit, quod ex Athanasio contra nos stolidè allegat Grab, post vnitionem factam Deum profitendum atque adorandum, & ideoque viuificare & Spiritum viuificantem esse. *Grab. 134.*

Ex Paulo enim didicimus, hominem illum Iesum Christum FACTVM esse in Spiritum VIVIFICANTEM. Quod (FIERI) ad incommutabilem Deitatem non pertinet, quæ semper ab æterno est viuificans Spiritus, neque demum in tempore id fieri eguit. Sed expressè ad Christum ratione Carnis spectat. His porro subiungit Grabius atrocissimam illam criminationem, qua D.D. Iacobum Andreæ perstringens, mentitur splendide, quòd Athanasium monstruosissima πανουργία Satanasum nuncupârit. Quod tamen in æternum demonstrare proteruus Conniciator nunquam poterit. Sunt fide dignissimi testes, qui Disputationi VVittenbergenſi à principio vsque ad finem interfuerunt, qui Doctori Iacobo luculentam

P R A E F A T I O

lentam iniuriam fieri publicè testatum fecerunt.

Quò yehementius autem Grab veritatem impugnat, eò turpius suam insignem soliditatem pandit & manifestat omnibus. Nam vte luderet testimonium à me productum ex Athanasio in Euang. de sanctissima Deipara, vbi Homini à λόγῳ gestato omnem efficaciam tributam, & virtute altissimi circumcinctum illum affirmat, vt possit sustinere omnem aduersariae potestatis impetum, & operari curationem in populo: scribit inter cætera Grabius:

Grab. 135.

- ” Pertinuit enim præter dona cætera ad opus redemptionis maior lux fidei, ardentior flamma
- ” dilectionis Dei & hominum, & fortitudo ac
- ” robur animi multò firmitus quàm est in alijs
- ” creaturis, ne succumberet tentationi de abiectione, & ne cederet insultibus Diaboli. De Christo secundum humanitatem hæc à se dici negare non potest. Quoniam ergò loquitur de robore, quo par esset Christus redemptionis operi & sufficiens ad sustinendam molem tentationis de abiectione: id certè robur, ad opus hoc redemptionis victoriam quæ contra tentationes requisitum, aut creatum sit oportet, aut increatū. Si Grabius increatum id dicat: benè habet. Sic enim contra animi propositum confirmat sententiam nostram. Sin verò Christum

CREA-

AD LECTOREM.

CREATO robore dicat opus illud redemptionis perfecisse, & sustinuisse tentationes in Cruce (cū infinitissimam Dei iram, totiusque mundi peccata, molem item ac pondus æternæ damnationis persentisceret) quis talem ferat in Ecclesia Theologum? Cū extra omnem dubitationis aleam hoc positum sit apud cunctos sani iudicii homines, quod in tentationibus illis non succumbere infinitæ iræ Dei, & *passio Christi* immensæ moli peccatorum vniuersi humani *sit testimo-* generis, & redemptionem operari, solius sit *nium est* finiti & increati roboris potentieque λόγος, quo *commun-* robore nisi ex Athanasij sententiā fuisset vnctus, *cata omni-* & circuminctus secundum carnem Christus: *potentia.* omnis certè creata potentia & robur in illo scissimarum tentationum agone prorsus in nihilum disparuisset. Non igitur tam fuit insanus aut absurdus Diuus Athanasius, vt hæc solius infinitissimæ potentie opera ad creatum referret robur: sicut prodigiosa vanitate Crab ei asfingit, vt testimonium eius pro sententia nostræ confirmatione adductum eneruet.

Quæ verò in Athanasio sequuntur, quod tentari se à Satana non recusarit, omnem humilitatem paupertatemque in carne perpeffus sit: Grabianæ causæ nil quicquam conferunt. Neque sequitur: Athanasius in his sequentibus

P R A E F A T I O

non agit de Communicatione Omnipotentiae:
Ergo neque in præcedentibus illis. Quod quàm
sit putidum, nullus est qui non animaduertat.
Stare etiam potuisse has tentationes cum o-
mnipotentiae reali participatione suprà deca-
rauimus. Imò nisi Omnipotentiae robore fuit
set vnctus & circumcinctus Christus, quàm Ho-
mo, superare illas valuisset minimè: quod non
obscure Diuus Athanasius allegato loco in-
nuit.

Cyrillus similiter nostrae sententiae nihil re-
fragatur. Quanquam enim propria Natura-
rum distinguit in his, quæ Græbius allegat, vt
appareat, non ab Humanitate proficisci mira-
cula originaliter, sed à Deitate, & humana esse
opera, non diuina: tamen ibidem disertè scri-
bit: *λόγῳ* PER CARNEM ea miracula fuisse
operatum. Et licet naturali sua virtute opera
miraculosâ facere Christi Saluatoris Humani-
tas non possit, tamen idem Cyrillus hanc po-
tentiam edendorum miraculorum, personali
vñione mediante, Carni cōmunicatâ euidenti
testimonio tradit. Ad quod Græbius ne mutire
quidem potuit. Sic autem ait Cyrillus: Cōmu-
nes facit tanquam cum sua CARNE diuinæ suæ
Maiestatis operationes, vt POSSIT etiam VI-
VIFICARE MORTVOS, SANARE IN-
FIRMOS. Item, transformat *λόγῳ* assumptâ
naturam

AD LECTOREM.

naturam in SVAM gloriam & OPERATIO-
NEM. Quemadmodum & illud INSOLVBI-
LE perficitur contra Notationes Grabianas, quod
ait Cyrillus, hæmorrhousam fideli tactu VIR-
TVTEM eliciuisse EX CARNE. Qualem vir-
tutem? Audi, quid Cyrillus respondeat: Quæ se
ab immunditia sanctificaret, & plagam, quam
patiebatur, sanaret.

Nam quod quærit Grabius, an putem, ipsam
ægrotx mulieris manum ratione & fide præ- *Grab. pag.*
ditâ fuisse realiter propter vnionem personalem *136.*
cum anima? Et conijcit, verisimile nō esse Cyril-
lum in muliere distinxisse actiones Animæ &
corporis, & non distinxisse in persona Christi?
Respondemus, nihil opus nobis esse vel conie-
cturali statu vel diuinationum libris, cum ita
sit luculentum Cyrilli dictum, vt alia ratione,
quàm hac non ausus fuerit Grab id allatrare.

Scimus autem aliam esse rationem Animæ,
quæ naturali lege cum corpore deuincta non
præexistebat, antequam copularetur corpori,
vt illud in consortium suæ, vt ita loquar, Ratio-
nalitatis assumeret. λόγος verò præexistens, an-
tequam esset caro, eandem per vnionem in
κοινωνίαν diuinæ suæ ὑποστάσεως & conse-
quenter etiam in communionem realem po-
tentix miraculorum operatricis assumpsit.

P R A E F A T I O

Quàm friuolum autem est, & nugatorium, quod ad eludenda testimonia, quibus prædicatur Natura Christi humana organum diuinorum actionum & miraculorum, obijcit: Organon, & id, quod vititur organo, NVNQVAM eadem agere, licet ad eundem effectum tendant. Si dixisset, non eodem planè modo illa in vna eademque actione producenda concurrere, verum dixisset

Nunc cum prorsus in actione edenda coniungi negat, fallitur Sophista. Cyrillus enim assumptam naturam in OPERATIONE ipsius λόγος transformata, & actiones diuinæ Maiestatis λόγος suæ carni communes facere sic perhibet, vt etiam mortuos viuificare possit: tamen si actiones hæ primò ad λόγος vt principale agens, secundariò ad Humanitatem vt organum non brutum, sed conformi voluntate communicataque virtute concurrens referatur.

Vbi notandum, Christi Carnem non aliena virtute operari diuina. Quanquam enim virtus illa non est Carni NATVRALITER propria: tamen per vnionem illi euadit propria personaliter, vt verè miracula Christi in hoc differant ab Apostolorum miraculis, quòd hi virtute merè aliena fecerunt prodigia: Christus autem virtute sua propria.

Obijcit

AD LECTOREM.

Obijcit mihi Grab, pag. 140. sententiam Damasceni, vbi Naturas in Christo ex naturalibus actionibus distinguit, *κοινωνία* interim realem, quam vrgemus, in eodem capite nobiscum docens. Obijcit etiam alibi ex eodem illo 15. capite, libri tertij, quod scribit Damascenus: Neque enim viuificat Lazarum humana natura, neque lachrymatur diuina potestas. Ex contextu autem Damasceni patet, ipsum eo locotantum ostendere, quid cuique naturæ proueniat ex sua conditione naturali: concedere interim realem communicationem, qua operationes diuinæ realiter tribuantur carni, etiam si illius NATVRALES actiones nunquam fiant, nec à proprietate NATVRALI carnis dependeant.

Verum ne fortè Grabius ad consueta latibula se proripiat: operæ precium est videre, quo pacto Damascenus omnia effugia Bremenſibus obstruxerit. Integer ergo locus ipsius sic habet: *Locus Damasceni.*
Vnam NATVRALEM (audis Grab) Naturalem operationem Dei & creaturæ nequaquam is, qui probè sapit, dederit, secundum beatum Cyrillum. Neque enim viuificat Lazarum humana natura, neque lachrymatur diuina potestas. Nam lachrymæ humanitatis propriæ, viuificatio autem hypostaticæ vitæ. Attamen vtrunque communiter VTRIQVE conuenit

P R A E F A T I O

Naturæ ob identitatem hypostaseos. Nam vnus est Christus & vna est eius persona, id est, hypostasis. Veruntamen duas habet Naturas, Diuinitatis videlicet & eius Humanitatis. Ex Diuinitate igitur gloria NATVRALITER profiscitur, VTRIVSQVE communis propter hypostaseos factam identitatem. Ex Humanitate verò procedunt humilia, vtriusque communia. Nam vnus est & idem, & hoc, & illud existens, id est, Deus & homo. Et eiusdem sunt & ea, quæ Diuinitatis, & ea, quæ Humanitatis. Nam diuina signa Diuinitas operabatur, SED NON SINE CARNE. Et caro humilia, sed non sine diuinitate. Patienti enim carni coniuncta erat Diuinitas impassibilis manens, & passionem perficiens salutare. Et operanti Dei Verbi Diuinitati coniuncta erat sancta Anima intelligens & videns, quæ perficiebantur. Hæc Damascenus.

Ne autem fortè Magistellus arbitretur, Damascenum censuisse, parem per omnia esserationem communionis diuinarum operationum respectu Carnis, & humilium respectu Diuinitatis: idè non grauabuntur Bremenenses porò audire, quid post hæc immediatè, nulla alia litera interiecta, subiungat. Sic ergò mætēm suam declarare pergit. Vos Bremenenses attendite. Igitur, inquit, PROPRIAS (notate, proprias, non creatas) glorificationes DIVINAS Corpori trans-

ritransfundeat. At ipsa permanebat passio-
num Carnis IMMUNIS. Non enim, quemad-
modum per Carnem Diuinitas Verbi opera-
batur: hunc etiam in modum per Diuinitatem
eius Caro patiebatur. Nam Caro Diuinitatis
organum erat. Iuxta hanc Damasceni pro-
priam declarationem intellectum illud eius-
dem: Quorum actio vna est (scilicet naturaliter
vna) horum est vna quoque Natura siue sub-
stantia: nihil habet in communi. Sicut in Exe- *Infra pag.*
gesi primi capitis latius exponitur. *123.*

Grabius, postquam semel frontem suam for-
tissimè perfricuit, ad nullum amplius menda-
cium erubescit. Oggannit nos nec scripturæ,
neque Orthodoxæ. Vetustatis vllum testimo- *Grab. 138.*
nium proferre posse, quòd actiones omni-
potentes Deitatis MINVS PRINCIPALITER
comperant Humanitati Christi. Id autem à no-
bis partim in præcedentibus solidissimè præsti-
tum est, partim verò in primi capitis enarratio-
ne sic præstatur, circa doctrinam de viuificatio-
ne, vt Bremensis hic Scriptorculus nihil quic-
quam, quòd vel speciem aliquam habere possit,
contra proferre valeat. Qua de re iudicium esto
penes Lectorem defecato animo, vtriusque scri-
pta legentem. Inueniet ibidem ea omnia expe-
dita, quæ Grab hic & alibi de actionibus diui-
nis & humanis garrit & oggrunnit.

P R A E F A T I O

Nihilominus autem quia actiones divinae illae non competunt Humanitati NATVRALITER, in Deum illam non conueri vel mutari eodem tractatu de viuificatione ostendo. Quia verò λόγῳ NATVRALITER illae conueniunt cōtra Iudaeos & alios haereticos, imò contra portas inferorum inexpugnabilis stat & inuicta Christi Deitas ex miraculis ipsius asserta.

Figmentum est splendidum, verba Athanasij (Ex operibus, quae faciebat PER CORPVS, Dei Filium se manifestabat. Item, Non dicimus illa Hominis fuisse MIRACVLA, etiamsi PER CORPVS conficerentur, sed Dei) nō de omnipotentibus ἐνεργείαις agere, sed de apotelemate Dei iurili. Num enim miracula nō sunt omnipotentes ἐνεργείαι? MIRACVLA, inquit, testatur Athanasius confici PER CORPVS: neque tamē obstare, quò minus sint DEI, & Deitas filij hinc confirmetur. Et hæc quidem ad ea quæ Pezel & Grab de miraculis obiecerunt, sint responsa. Quorum sententia verè impia, & in Christi Ecclesia intolerabilis est, dum Christo secundum Humanitatem in operatione miraculorum nihil amplius, quàm externum ministerium tribuunt: quod & Apostoli præstabant in suis miraculis. Ita nulla, nulla est inter Christum, quā Homo est, & inter Apostolos in miracu-

Grab. pag.
140.

racu-

AD LECTOREM.

raculorum exercitio illo iuxta Brementenses differentia. Redeamus ad præfationem Pezelij.

Quæ de Omniscentia putat esse falsa Pezelius, ea ego peculiari tractatu in primum caput Epistolæ huius ostendo esse verissimam. Quo pacto etiam realis Communicatio omnipotentiae mortem Christi non impedierit, sed potius ad illam necessariò requisita fuerit, ne sub sensu infinitæ iræ iustitiæque diuinæ in morte prorsus deficeret & absorberetur: inuenies partim in præcedentibus, partim verò in exegesi quinti Capitis.

Si Pezelium offendit, quod ad exinanitionem videtur à me referri, quod dicunt Angeli: Surrexit non est hic: sciat, me argumentum, quod ex illis verbis neçunt Aduersarij, voluisse vnâ cum ijs, quæ ex statu Exinanitionis petuntur, vna expedire opera, quia vnâ eandemque solutionem vtraque admittunt. Scio aliàs, exinanitionem resurrectione Christi fuisse finitam & terminatam: tamen si ne tum quidem plena sua Maiestate sit vsus Christus Dominus, sed (quod & pars aduersa fatetur) radios suæ lucis gloriæque in apparitionibus ad discipulos factis cohibuerit.

Naturæ humanæ ex vnione talia ascribi, quæ cum SOLO CREATORE habet communia (seruata hac differentia, vt quæ Creator habet per Naturam, ea habeat humana Christi

Caro

P R A E F A T I O

Caro per gratiam) constanter repeto, & demon-
stro in primi capitis enarratione. Nam certè
nec viuificationem, nec adorationem, nec Ma-
iestatem, in qua sedet in dextra Patris, habet vel
cum Angelis vel hominibus communem, sed
cum λογος solo, qui hæc diuina sublimiaque
propriæ Carni per Vnionem confert & dispen-
sat.

Quæ de omnipræsentia Pezel in Catalogo
assertionum, quas falsas falsò vocat, subiungit,
explicantur & euoluuntur partim in primo,
præcipuè verò in quarto Capite.

Descendimus nunc ad Exempla deprauatio-
nis (vt putat Pezel) dictorum scripturæ. Et pri-
mò quidem quo sensu Paulus λογος nondum
incarnatum Christum, 1. Corinth. 10. nomet,
ostendi suprà, vbi Antiquitatis testimonia pro-
dixi, præcipuè Damasceni, in cuius dicti lecti-
one vt aures arrigeretis, vos Bremenses diligen-
ter petij. Eius igitur vos denuò velim admoni-
tos, & eò remissos.

Quid autem ad nos Antitrinitariorum opi-
nio, de quorum nonnullis constat, quòd Chri-
stum tempore veteris Testamenti planè non
fuisse sentiant, ne secundum Deitatem qui-
dem? Quam hæresin nemo vir bonus vel mihi,
vel Ecclesijs nostris imputauerit. Eadem autem
vice & opera Danieli quoque, tori que orthodo-

AD LECTOREM.

Antiquitati crimen Antitrinitarijſmi impu-
tabitur: quos NON ALITER vel de vnctione
vel de nomine (Chriſtus) docuiſſe, ſi ceſt pro-
batum ſuprà, vt ne diabolus quidem cum tota
Sophiſtarum turba poſſit euertere.

Quis etiam negat, Baptiſtæ verba, Ioan. 3. de
Patre accipienda? Quòd is filio det Spiritum
non ad meſuram. Quin & ſcimus hoc & lu-
benti animo confitemur. Sicut autem Pater
ſuſcitatur Ieſum, Rom. 6. Neque hoc obſtat, quòd
minus λόγος ipſe proprium templum Corpo-
ris ſui inſtauret & reſuſcitet, Ioan. 2. Sic quo-
que ſe mutuò neutiquam conuellunt, quòd
Pater Filio dat Spiritum non ad meſuram,
ſecundum carnem (Nam de Chriſto ratione
carnis Crab ipſemet exponit, toties repetens,
eſſe dona illa ſine meſura, ratione creatu-
rarium, non creatoris) & quòd Filius ipſe ſuam
carnem proprii Spiritus plenitudine vngit. O-
pera quippe Trinitatis ad extra ſunt indiuiſa.

Ideoque Diuus Athanaſius in hoc vnctionis Athanaſius
opere omnes tres perſonas coniungit, aſſerens, in Euange-
Deum PATREM, cooperatione SPIRITVS lio de ſan-
ſancti, vnà ſimul collaborante FILIO in unxiſt. ſima
ſe geſtatū à λόγος hominem, Spiritu ſancto, &c. Deipara.

De verbis Chriſti: Caro mea eſt cibus viuifi-
cus, quæ à me deprauari putat Pezel, vide infrà
in tractatu de Viuificatione.

Dictum

P R A E F A T I O

Dictum Marci 2. Vidit Iesus Spiritu cogitationes Phariseorum, nunquam à me deprauatum esse nunquam euicerit. Nam si maxime Spiritus vocola ibi non humanum Christi spiritum seu mentem notet, sed Deitatem: nil quicquam tamen pugnat nobiscum. Etenim quia Christus eas cogitationes hostium suorum redarguit humana sua voce: quæro, an sentiat Pezel, λόγον eas redarguisse per Humanitatem, illarum nec intelligentem nec consciam? Perinde ac si quis per ἄλογον instrumentum loquatur? Sin verò hanc absurditatem imputari sibi nolit: fateatur nobiscum, Christum etiam humano suo Spiritu, non quidem ex naturali sua virtute, sed vi vnionis cum λόγῳ, introspectisse in corda Phariseorum, & reuera propter inhabitantem plenitudinem Deitatis perspexisse, quid cogitarent, adeoque etiam humana sua redarguisse voce, non inscium sed probè conscium. Nam quia secundus homo

Hoc (fieri) FACTVS est (per vnionem) in Spiritum VIVIFICANTEM, 1. Corinth. 15. quomodo non etiam factus sit in Spiritu καρδιωσάτην? Sed de hoc require plura ex confutatione Crabianarum Notationum circa primi capituli ἐξηγήσει.

Paraphrasin meam (quæ habet, quòd in sacrosancto suo corpore senserit Christus diuinam

nam

AD LECTOREM.

nam vim illam ex se egressam, quæ hamorrhousam à sanguinis profluvio liberaret) quia Pezel in Catalogum depravationum scripturæ refert: cuperem ex illo scire, Num putet iuxta Deitatem hoc sensisse Christum? Ea verò eiusmodi sensationis, qualis hic exprimitur, expers est. Ergò in sancta sua humanitate hoc sensit, ex se scilicet virtutem talem egressam: Ea enim Deitatis propria existens, in Carne autem personaliter omni sua plenitudine habitans, per eandem Carnem efficaciter in sanatione mulieris se exeruit. Et vellicat non obscure Pezel Cyrillum, qui lib. 4. in Levit. disertissimè perhibet, Mulierem fidei tactu virtutem illam divinam (qua purificaretur) EX CARNE eliciisse. Num igitur & Cyrillus depraviator scripturæ est?

De loco Acto. 16. quomodo in his, quæ in illius allegatione Pezel conqueritur à me prætermissa, nihil præsidij habeant Bremenses ad orthodoxam nostram expositionem conuellendam, ex superioribus apparet.

Locus Coloss. 2. In ipso inhabitat omnis plenitudo Deitatis corporaliter, in sensum alienum nunquam rapui, sed à perverso Calvinistarum sensu asserui. Nam etsi hinc per consequentiam probatur quoque Christi Deitas (sicut in libellis Quæst. & Resp. ipse doceo) tamen
argu-

P R A E F A T I O

argumentis & auctoritate Patrum afferui, inha-
 bitationem eam Deitatis, respectu Carnis esse
 intelligendam, quia absurdum sit dicere, ple-
 nitudinem Deitatis habitare in Deitate, cum
 Deitas & plenitudo Deitatis simplicissimè sint
 vnum quid. Idèd hinc conclusi, Deitatis $\pi\lambda\eta\rho\iota\varsigma$
 hoc habitare IN CARNE. Nec potest ha-
 bitandi vox ista detorqueri aliò. Non ad vnita-
 tem illam essentiae, ratione cuius aliàs Pater di-
 citur esse in filio: nusquam autem in filio iuxta
 Deitatem habitare dicitur. Habitandi enim
 vox domicilium innuit. Quo modo nec Pater
 in filio $\chi\epsilon\tau\omicron\iota\kappa\epsilon\acute{\iota}$, vt græca habet vocula: neque
 Deitas tribus Personis communis essentialiter,
 dicitur $\chi\epsilon\tau\omicron\iota\kappa\epsilon\acute{\iota}\nu$ (habitare) in singulis Perso-
 nis, velut in Patre, in $\lambda\acute{o}\gamma\omega$, &c. Verissimum
 enim est & manet, quòd id, quod habitat in a-
 liquo, & id, in quo fit illa habitatio, sint reuera
 diuersa. Cum vicissim $\lambda\acute{o}\gamma\omega$ à Deitate toti
 Trinitati communi re vera seu realiter nihil
 differat. Ergo inconuulsam & inconcussam
 persistat, Deitatis plenitudinem non in Deitate
 $\lambda\acute{o}\gamma\omega$ vel $\lambda\acute{o}\gamma\omega$ ipso $\chi\epsilon\tau\omicron\iota\kappa\epsilon\acute{\iota}\nu$: sed in Carne, tan-
 quam in domo sua, tãquam in templo suo, tan-
 quam in proprio Corpore suo, vt tota erudita ve-
 rustas sensit & docuit. Atq; sic incorporea in cor-
 poreâ habitat natura, quod & vocula $\sigma\omicron\mu\alpha\tau\iota\kappa\acute{\omega}\varsigma$
 liqui-

AD LECTOREM.

liquidò cōmonstrat. Et quia sub hac Deitatis o-
mni plenitudine vniuersa Maiestas λόγος cō-
prehenditur: realem eius communicationem
Carni assumptæ factam demonstraui. Et vt hic
ex Pezelij præfatione rursus in horridā obscu-
ramque Syluam Grabij expatiemur: vbi quod
Pezelius ponit breuiter Grab mendacijs auget
& amplificat: rancidum est, quòd Grabius cir-
ca hæc Apostoli verba nobis obtrudit axioma
physicum illud: Finitum non est infiniti capax.
Nam quòd Salomon 2. Paral. 6. asserit, cœlos
cœlorum non capere Dominum, quis iussit
Grabium hoc affirmatum opponere hypostati-
cæ vnionis arcano? Nōne hoc est Salomonem *Grab. 110.*
cum Apostolo apertè committere. Proinde vt
appareat vtriusque conciliatio, disertè affirma-
mus, quòd quem aliàs cœli cœlorum non capi-
unt, eum per admirandam Vnionem & Com-
munionem personalem Caro assumpta ca-
piat **PLENISSIME**. Id quod prædicat Aposto-
lus, admirantur Angeli cœlorum, suspicit & ve-
neratur electa Iesu Christi Ecclesia, toto pecto-
re canens: Den aller Welt Kreis nie beschloß/
der ligt in Marten Schoß. Idem in immensum
extollit Origines, scribens: Ex omnibus mira-
culis illud penitus admirationem humanæ
mentis excedit, nec inuenit mortalis intelligen-
tiæ fragilitas, quomodo sentire vel intelligere

possit, quomodo Dei verbum, potentia & sapientia, in qua creata sunt omnia, intra circumscriptionem eius hominis, qui in Iudaea apparuit, credenda sit. Vnde rursum idem ait. Animam Christi totam ΤΟΤΥΜ Λόγος recipere, & Filij Dei PLENE CAPACEM esse.

Ceterum vnus renuncij non est, quod Grab pag. A. obuerit, dictum illud (Finitum non est infiniti capax) non quidem opponi vnioni, communicationi vero omnipotentiae recte opponi. Etenim si Philosophicum illud pronunciatum vniuersaliter verum statuatur: cadit ipsa quoque vnio, & concluditur, quod non per vnionem quidem finita Natura infiniti Λόγος capax fieri potuerit. Sin verò non vniuersaliter verum credatur: palàm est, Grabium ex particularibus oppugnare communicationem Maiestatis Christi, atque sic ex arena funiculos necere.

Multa hinc immiscet, ad quae in Commentario respondetur.

Porrò verba haec mea (in hoc sublimi mysterio, quod vniuersam naturam transcendit & supergreditur tanta est facta inter finitum & infinitum, non dicam, proportio, sed ineffabilis. Pag. 101. his vnio, &c.) Grabiùs sciens volensque deprauans, ait, conceditne tandem ipsemet, finitum non esse infiniti capax? Quid igitur ipse eleuat, asper-

AD LECTOREM.

aspernatur, oppugnat? Sensus verborum meo-
rū legentibus obuius est. Volo enim indicare
in hoc mysterio inter finitum & infinitum,
plus quā proportionem factam esse, videlicet *Pag. 102.*
ineffabilem vnionem finiti & infiniti. Similem
perfidiam ostendit his verbis: Non de noua di-
uinitate loquitur Apostolus vel scriptura, quā
Huius vocat reale quiddam vel realissimum in
diuinis, quod nec essentialē sit, neq; physicum,
neque *θεός & υπάρξας*, seu relatio.

Vbi autem, o homo vecors & impudens, lo-
quor ego de noua Diuinitate? Qui toties repe-
to & inculco, non aliam Deitatem in vnione
vel vniri vel communicari Naturæ assumptæ,
quā increatam illam *λόγος*? Et huius com-
municationem, vt & vnionem, à qua depen-
det communicatio, nec essentialē, nec phy-
sicam, ac nihilominus realem esse. Quæ nihil
ab inuicem dissidere, declaro in Cōmentario
super caput primum huius epistolæ, pag. 104.
& sequentibus. Eiusdem malitiæ in Grabio do-
cumentum est, quod me fraudulenter mutare
textum Apostoli nugatur. Dicit me pro voca-
bulo Christi substituere: in assumpta carne, &
pro vocabulo Deitatis supponere Diuinitatis.
Verū si hæc paraphrasis (in carne) quandam
fraudentam mutationem textus arguit: in
eodem peccato hærebit vniuersa Orthodoxa

P R A E F A T I O

Antiquitas. Deinde an non quaerit in nodo scit-
pum, dum circa verba Pauli Deitatem & di-
uinitatem distinguit? Et annon aperte impius
est, si quicquam differentiae ponat inter Deita-
tem & Diuinitatem? Si ego propter voculam
Diuinitatis accusor commissae fraudis: nonne
Parres latini, & Graecorum Patrum interpretes
(qui indifferenter vertunt, nunc Deitatis, nunc
Diuinitatis) pari ratione ad tribunal Grabi ci-
tabuntur? Quin Philippus Melanthon, quem
Grab & Pezel penè Apostolis exaquant, à suo
hoc discipulo fraudulentiae insimulabitur, qui
in citando dicto Apostoli, Diuinitatis vocem
expressè posuit, vt videre est in corpore doctri-
nae, pag. 325. edit. Lipsensis, Anno 61. Et cerè
pessimam mercedem Grab soluit Pezelio, pro
commendatione scripto praefixa, quod nunc
ipsum quoque praconem acuminis ingenij sui,
eruditionis doctrinae, iudicij rectitudinis, & dis-
serendi disputandique facultatis, vnà mecum
agit reum fraudulentiae in citatione Paulini di-
cti admissa. Siquidem Pezel non minus quàm
ego Diuinitatis vsurpauit vocem, cum ad Apo-
stoli verba illa sic annotat: quod autem inquit:
Plenitudo DIVINITATIS, discernit & hoc
modo filium ab alijs beatis & sanctis.

*Pezel pri-
ma parte,
pag. 209.* Animaduertis tandem Grabi, quo tua te im-
moderata & effrenis abripiat transversum libi-
do

do calumniandi, vt præ Phariſaico odio animique ſingulari impotentia, qua meos libellos adortus es, quid ſcriberes, expendere non poteris?

Tertulliani dictum, quo *σωμα* perſonam ſignificare poſſe innuit, nihil ad hunc præſentem locum Apoſtoli ſpectat. Idem interpretationem, quam ex Philippo affert Grabiſus, vt coactam, & quæ cum habitandi voce prorsus nulla ratione ſtare poſſit, alteri, quæ certis argumentis certò demonſtrata eſt, meritò poſtpono. Et Lutherus ipſe locum Coloſſ. 2. non aliter exponit in confeſſione minore, quàm noſtræ Eccleſiæ ſolent.

Athanaſij teſtimonium nil quicquam derogat expoſitioni noſtræ. Nam quia Paulus ſententia ſua Col. 2. totum myſterium de Chriſto complexus eſt, quod ſuis quaſi partibus diſtinctis conſtat: quid mirum, ſi pro diuerſitate ſcopi Patres verba Apoſtoli nunc ad probandam Deitatem accommodent (ſiquidem omnia ea, quæ explicant Maieſtatem humanæ naturæ, præſupponunt fundamenti loco Deitatem perſonæ) interdum verò ad vnionem: interdum ad Communicationem Maieſtatis diuinæ, quæ carni obigit? Hoc interim certum eſt, totam Antiquitatem collatis in vnum ſuffragijs ſuis conſentire in eo, quòd habitatio illa Deitatis,

P R A E F A T I O

carne spectet tanquam Deitatis Verbi habitaculum. Et merito repudiavit Cyrillus eam glossam, quæ vel Deitatem vel Personam λόγῶν plenitudine Deitatis inhabitari comminiscitur.

Pezel in sua præfatione (ad hanc enim ex Augiæ Grabij stabulo reuertimur) obijcit mihi inter cætera, me Omnipotentia communicationem ex communicatione immortalitatis concludere. Quod in meis quaestionibus & responsionibus inuenire ego non possum. Argumentum quidem Aduersariorum profecto & refuto, qui ex eo, quod immortalis in statu exininationis non fuerit Christus sua humanitate, Communicationem Omnipotentia nituntur labefactare. Quod autem ego sic concludam, vt Pezel mihi imputat, nisi clarius id ostenderit, meminerit Lector, ipsum suo more esse nugatum.

Contradictiones meo libro inesse multas satis audacter hominibus inculcat. Cæterum ne quidem vnā ex omnibus probare potuit. Perlustremus eas & suis illas notemus numeris, quemadmodum paragraphos ipse distinxit.

Prima sic depellitur: λόγος dico esse Deum, quia in ipso, vt imagine & caractere substantia paternæ, diuinitas, bonitas, potentia & sapientia Patris resulgeat perfectione omnium

AD LECTOREM.

ABSOLVTISSIMA, quæ essentialis, imò COESSENTIALIS est. At verò in Humanitate Christi non refulget omnipotentia, sapientia, &c. Dei, abfolutissima illa ratione, quæ consubstantialis sit Deo Patri. Ergò impossibile est, vt Humanitas Christi sit character ipse Patris, etiamsi cū characterē & imagine substantiæ paternæ in vnum inſegregabile *ὁμοῦς* concurrat. Habes extricatam contradictionem Pezelij primam.

Ad secundam respondeo. Ex miraculis Christi I D E O probat scriptura Deitatem Christi, quia hæc facit ex potentia sibi NATVRALITER propria. Nisi enim ea potentia naturaliter illi esset propria, vtique non esset Deus. At verò Christi Humanitas miracula nulla fecit, nec facere adèd potest ex potentia sibi NATVRALITER propria. Ergò in omnem æternitatem impossibile est, vt ex nostra sententia Humanitas Christi vertatur in Deum. Habes explicatam contradictionem secundam.

Tertiam sic euoluimus. Christus idèd Deus ex adorationis attributo creditur, quia natura & per se est adorabilis. Nisi enim natura esset adorabilis, Deus non esset. Caro Christi non est natura adorabilis, sed tantùm per gratiam, Apostolo teste, Phil. 2. Ergò fieri nequit, vt ex nostra assertionē rectè quis colligat, Carnem esse per essentiam Deum. Et circa hanc contra-

ditionem, vt vocat Pezel, Argumentum quod à connexis duxi, fingit duci à causa. Connexa sunt ἀδελφάντης Adorationis gloria, & reale consortium diuinæ Maiestatis, ita vt vnum ponat & probeat alterum. Et econtrà alterutrus negatio infallibiliter tollat ac perimat alterum quoque. Causam autem vtriusque, tum Adorationis, tum communicatæ Maiestatis diuinæ ponimus eandem, videlicet vñionem Carnis cum adorabili & omnipotente λόγῳ, & selsionem à dextris virtutis Dei. Atque sic habent Aduersarij dissipatum nodum contradictionis tertiæ.

Quartò, si exclusiua (SOLVS) in dicto: Tu nosti solus corda filiorum hominum, valet ad secludendam Humanitatem Christi à laude cognitionis cordium, & omniscientiæ: eadem exclusiua in dicto scripturæ alio multò magis valebit ad probandum, Angelos esse mortales: Quia 1. Timoth. 6. disertè dicitur Deus SOLVS habere immortalitatem. Si verò illud Paulinum asserens soli Deo immortalitatem, non constituit Angelos mortales, sed hanc tantum differentiam parit, vt Deus dicatur immortalis per NATVRAM, Angeli verò per Creationis gratiam: multò minus illud testimonium, quòd soli Deo cordium humanorum noticiā

assignat, ab hac maiestate arcebit Humanitatem Christi: sed hoc tantum discrimen efficiet, ut DEVS solus *καρδιον λόγους* dicatur per NATYRAM: Assumptus autem Homo per vnionis gratiam. Quod de Humanitate Christi tantò certius est, quantò luculentius inter hanc & Angelos constituit discrimen ineffabilis ipsius cum λόγῳ vnio & adoranda eiusdem in Maiestatis dextra sessio. Sic ergò in fumum abierat iam quarta contradictio.

Quinta contradictio in præcedentibus iam depulsa est, cum suprà de differentia vnionis hypostatica specifica tractaretur.

Sextam similiter enodauimus paulò antè, cum Mysterium de Christo suis distinctis partibus constare diximus, in quas simul omnes locus Apostoli Coloss. 2. (tanquam vniuersam doctrinam de Christi Persona complexus) se diffundat, & proinde ad diuersa pro re nata applicari possit. Nam quia in Christo dicitur omnis plenitudo Deitatis habitare *σωματικῶς*: certè verus Deus sit oportet, quia præsupponit hæc inhabitatio Deitatem inhabitantis Personæ. Deinde quia sub omni plenitudine Deitatis vniuersa *ἀδιαίρετος* Maiestas λόγῳ continetur, quæ in diuersa idiomata sese explicat: quid mirum, si nunc ad singulorum commu-

P R A E F A T I O

nicationem probandam figillatim applicetur
locus Apostoli, nunc verò vniuersim ad omni-
um austruendam *κοινωνίαν*? Et quoniam λόγος
in Petro habitans, sua hac plenitudine Deitatis
non destituitur, nec tamen omnis plenitudo
Deitatis in Petro habitare dicitur *σωματικῶς*;
rectè eiusmodi inhabitandi modum singula-
rissimum hinc concludimus, quo λόγος se-
ipsum omnemque plenitudinem Deitatis Ma-
iestatisque assumptæ Carni communicet. In
quasi carpit Pezel effusionis vocem & ad calu-
rniam rapit: eandem carpat in Athanasio, car-
pat in Cyrillo & Calsiano. Qua dere vide pagi-
nam Commentarij 132.

Ad septimam falsò dictam contradic-
tionem respondeo: Si inuisibiliter alibi adesse,
Naturam carnis facit alterius speciei, quàm sit
humanae substantiae Caro: sequetur, vt quando
Christus corpore suo coram discipulis *ἀφαντος*
hoc est, inuisibilis seu inconspicius sit, vt Lucas
manifestissimè perhibet: euaserit corpus ipsius
alterius speciei. Sic & Lucam eodem contradi-
ctionis nodo Pezelius inuoluet. Deinde ratio-
ne essentiae incircumscripam aliquam Car-
nem, quæ ne suæ quidem essentiae finibus sit
terminata, prorsus ignoro ego.

Loco autem carnem Christi respectu substi-
sten-

AD LECTOREM.

stentia suæ in hypostasi vnigeniti Verbi, & sessionis in dextra Dei circumscribi palam nego. *Aliud est, circumscribi*
Neque vllis hic tricus contradictionum locum *essentia sua*
esse in quarti capitis expositione declaro. Sic in *terminis,*
ventos dissipatur contradictio septima. *aliud loco.*

Porro cum tentatione de desertione adeo non pugnat communicatio Omnipotentia, vt paulò antè liquidò sit ostensum, nisi infinito robore potentiaque λόγος vncta fuisset Caro, non potuisset illam sub sensu infinitissimæ Iustitiæ diuinæ & æternæ damnationis durare, quin huic tantæ moli penitus succubuisset. Idcirco testimonium potius infallibile communicatæ omnipotentia hinc petitur, quàm vt hæc communicatio per agonem illum Saluatoris expugnetur. Sic in auram euanesceat antilogia octaua, cuius laqueos induere mihi irritò conatu Pezel laborauit.

Nona contradictio soluitur in pleno tractatu de Omniscentia: quem infra sub primi capitis interpretatione require. Quod autem scribit, nouam implicari contradictionē, si dicam: sapientiam ipsam in Christo non creuisse, sed creuisse sapientia manifestationem: nonne vellat Athanasium, cuius hæc ad literam sunt verba? Contraria autem non dicit qui statuit, infinitam illam sapientiam λόγος, quæ sui respectu

in

P R A E F A T I O

incrementum respuit, magis magisq; se in humana Saluatoris Anima exeruisse: quod Athanasius sapientiae manifestationem vocat. Sed & haec expediuntur plenius infra in tractatu de Omniscientia. Quemadmodum & decimam falsò dictam contradictionem, quæ est de Diuinitatis proprijs, & actionibus, actu primo & secundo, ibidem dissolutam inuenies.

Similiter quæ de sola Humanitate passa ex Nestoriani cibani spiraculo exhalat Pezelius & quod illam Nestorianam propositionem improbem, contradictionem mihi affingit noua: ea omnia & paulò ante expediuius, & plenius excutiuntur quinto capite. Sed neque tum mihi sum contrarius, quando realè voco per communicationem, cum Filium Dei scriptura passum prædicat, realissimam enim communionem λόγῳ & vt cum Natura carnis, sic cum eiusdem proprijs habet: quantumuis non Caro det passiones suas λόγῳ (siquidem non assumpti sed assumentis est dare) sed λόγῳ ipse assumendo Humanitatem, simul huius propria sibi appropriet.

Duodecimò, De effusione responsum prius est. Et quæ hic vt contradicentia proferuntur, talia verè non esse, patet ex pagina Commentarij 141.

Cæteras

AD LECTOREM.

Cæteras contradictiones omnes à Pezelio mihi affictas, videbit Lector in ipso commentario euolutas & extricatas. Hic autem quasi *παρέρως* scire aueo, per quam consequentiam eliciat Pezelius, si Humanitatem Christi personali participatione omnipotentia *λόγος* dicamus suo modo omnipotentem, ut propterea tollatur illud Apostoli: subiecta sunt ei omnia, præter eum, qui ei subiecit omnia? Cum ne ipsi quidem *λόγος* sic omnia subiecta sint, ut ipse quoque vnà Pater sit illi subiectus. Qua fronte igitur scribere, hoc potuit de Christi Humanitate? quam infinito interuallo infra æqualitatem Dei subsidere constanter asserimus, & signum exæquationis in nos nulla ratione competere, ex pag. 129. & sequentibus Christianus Lector percipiet.

Sic cum de vna eademque Omnipotentia Christi pronuncio, quod illa cum Deitate conuertatur, cum Humanitatis verò substantia minime: affingit mihi pro candore suo duas omnipotentias, nulla prorsus ratione consequentia assignata.

Denique quod in ipsa morte Corpus Christi incorruptibile mansisse cōfiteor, si hæc pugnantia sunt, ipse secum pugnet Apostolus Petrus, necessum est, Act. 2. nec non Diuus Athanasius, qui

P R A E F A T I O

qui de Incarnatione Verbi eiusque corporali ad nos aduentu sic differit: Corpus quod communem cum omnibus naturam habebat (corpus enim erat humanum) quanquam nouo miraculo ex virgine coaluerat: mortale tamen erat & ad similitudinem sui generis mortem excepit. Neque tamen secundum Naturam suam ob Verbi diuini ingressum corrumpebatur, sed propter inhabitans Dei Verbum **EXPER** **S** **CORRUPTIONIS** erat. Quod pluribus alijs in locis reperit, vt patet ex consensu Antiquitatis.

Et hæc quidem de nugacissima garrulitate Pezeliana, qua contradictiones mihi imputat, quarum ne vnâ quidem ab ipso probatam esse diligens Lector partim ex modo dictis, partim verò ex ipso Commentario, suis locis distinctis animaduertet.

Calumnias, quibus vel clarissimum Theologum D. D. Iacobum Andreæ, vel me denigrare tentant Pezel & Grab, consultò prætermisi plurimas: tum quia hominum impiorum mendacia sua sponte euanescent, tum verò etiam, quia ad syluam illam calumniarum totam succidendam scriptû prolixius requireretur. In hac autem, quam spectro, breuitate satis est, ad rem ipsam respondisse. Quod à me pro tenuitate mea præstitum esse, fatebuntur haud grauatè,
qui

AD LECTOREM.

qui in Dei timore vtriusque partis scripta legērunt & expenderint.

Omitto, eiusdem breuitatis studio, multa *Grab. C*
lia, vt quod ait, me damnare Apollinaris, Valen-
tini, & Marcionis hæreses: Nestorio autem &
Eutychemi, vbi minimè debeam, parcere. Diuer-
sum in meis libellis Lector non cæcus plurimis
in locis deprehendet.

Item, quod scribit, me plerunque omittere
τὸ ἀσυνγύπτως. Quasi verò in omnibus periculis
per inanem *ταυτολογία* illud repetere sit ne-
cesse, cum frequentissimè demonstrum, nos ne-
que Naturas neque proprietates confundere.
Et quid iuuaret Grabium, si alterum illud
(*ἀδιαπρότως*) millies ingeminaret, ac nihilo-
minus re ipsa Naturas, vt facit, diuelleret? Quod
autem requirit à me, vt, Nestorium imitatus,
credam, Naturam humanam Christi sustentari
& subsistere in persona Verbi IN SVIS IDIO-
MATIS: Quanquam non nego, Humanitatem
Saluatoris sua idiomata etiam in Vnione reti-
nere perpetuò: tamen Nestorianum esse dico,
affirmare, quod in suis idiomatis SVB SISTA-
T. Si enim subsistit in suis idiomatis: in seipsa sub-
sistat propriamque personalitatem habeat ne-
cesse est. Quo ipso lata via ad Nestorianismum
sternitur.

Similiter

Similiter nec prolixè persequor, quod fingit
 velle me carnis idiomatica realiter esse Naturæ
 diuinæ communia: item quod negans naturas
 esse separatas, subindicem, eas in ipsa vnione
 personali suis idiomaticis realiter non esse distin-
 guendas: quod extra vnionem naturas sepa-
 rem, & in vnione confundam. Ad hæc enim
 respondeo in Commentario.

Quemadmodum etiam operosa confutatio-
 ne non eget, quòd ex omissione virgulæ me Ne-
 storianismi arguit, dicens me scribere proprie-
 tatem vnus Naturæ non soli ei naturæ, cuius
 proprium est seorsim, sed toti personæ tribui.
 Vbi post verba (cuius proprium est) virgula seu
 comma ponendum erat: idque positum omni-
 me suspicione Nestorianismi liberat, & hunc
 orthodoxum sensum parit, quòd proprietates
 vnus Naturæ non soli ei naturæ, cuius propriū
 est, seorsim tribuatur, sed toti personæ.

Et quod garrir, me sentire, Humanitatem
 Christi esse IDEO etiam omnipotentem, quòd
 sit mutabilis. Quod neq; dixi, neque sensi vi-
 quam. Nam quòd humana Christi natura ex
 ignobiliore statu in meliorem fuit mutabilis,
 inde probatur hoc duntaxat, quod mediante
 vnione ad dextram virtutis exaltari potuerit.
 Quæ si immutabilis fuisset, vt Deitas, neutiq;
 valuisset suo statu in diuiniorum transferri.

Interim

AD LECTOREM.

Interim verò hæc mutabilitas non constituitur exaltationis istius causa. Quandoquidem & Petrus est mutabilis, nec tamen in hanc celsitudinem diuinæ gloriæ & Maiestatis assurgere vel peruenire valuit. Sed penes vnionem personalem fons & causa gloriosissimæ exaltationis Christi in solidum residet. Quam obtingere Christo sic potuisse, vt Omnipotentia subiectū physicum non fieret, sub finem enarrationis primi capitis comprobatum est.

Indigna etiam est prolixiorē confutatione Grabij sophistice, qua Deitatem non sicut animam ipsius per oculos videre, per intellectum humanum intelligere, per voluntatem humanam velle affirmat. Scimus enim vnigeniti Verbi Deitatem ad has suas operationes perficiendas humanitatis adminiculo nihil indigere, cum sit *αὐτοτελής* & seipsa perfectissima. Voluntariè autem Naturam carnis in communionem operationum suarum assumit. Neque hinc perfectissimis *ὑπερβόλαις λόγῳ* decedit quicquam, si maximè per carnem, vt diuinarum actionum organon, exerantur. Aliàs multò magis derogaret maiestati protectionis Ecclesiæ, aliorumque Dei operum, quod ad illa haud rarò ministerio Angelorum suorum vtitur, qui tamen Deo personaliter vniti non sunt.

h Et hæc

P R A E F A T I O

Et hæc quidem de Bremensium sophismatibus, cauillationibus, & in orthodoxam fidei Christianæ doctrinam iactis indignissimis criminationibus atque blasphemijs dicta sufficiant; quantum quidem Articulum de Persona & Maiestate Christi concernit.

Quæ in meis quæstionibus & responsionibus de æterna Christi Deitate ex fundamentis sacrarum literarum proposui, quo pacto ijs caninum liuidumque dentem infixarit Grab, & Nihil dextrè, sed VNIVERSA tantum sinistrè sit interpretatus: id Deo volente proprio de Trinitate libello Ecclesiæ Dei demonstrabo. Hic autem pro necessaria mei defensione hoc tantum sub Præfationis calcem diluere visum est; quod Pezel & Grab obijciunt, me in fraudem Christianæ Religionis omisisse argumenta, quæ ab omnipotentia, omniscientia & omnipræsentia pro austruenda Christi Deitate alias proferruntur, & arma subministraffe Arianis, veritatemque cœlestem prodidisse.

An Argumentū de omnipotentia præter miserim.

Principiò igitur, argumentum ab omnipotentia peti solitum, quod attinet: non ego id omisi, sed quod clarissimis verbis in meo libello propositum, & testimonijs sacrarum literarum confirmatum, viderant Bremenses, de industria suppresserunt perfidè & malitiosissimè. Quod non fecissent, si vel gutta pietatis & timoris Dei in

AD LECTOREM.

in ipsis fuisset reliqua. Vt autem hic aperto Marte cum illis congregiar: dicite mihi, cum Ioannes ex professo in suo Euangelio Deitatem Iesu Christi contra Ebionem & Cerinthum altrueret, an etiam pugnârit aduersum illos argumentum ab omnipotentia Filij Dei deducto? Ego quidem non nego, sed affirmo: interim hac ego questione colla istorum serpentum (vt aliâs mihi, sed frustra, minatur Grab) ita præscindam & strangulabo, vt ad euadendum nulla eis rima pateat. Nam si dixerint, Ioannem eo argumento non vsum, tum iam ipsum quoque Euangelistam accusent oportet, quod, cum non obiter sed ex professo hoc arduum Religionis caput pertractaret, nihilominus præcipuum maximeque illustre argumentum in fraudem Christianæ Religionis prætermiserit. Sin responderint: Ioannem hoc argumentum nequiquam neglexisse, sed expressè posuisse (quemadmodum testimonijs Euangelistæ Ioannis Grab ipse probat hisce verbis: Euangelista quoque omnia potetia immensæ opera (Christo) tribuit, Ioan. 1. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est. Denique Christus ipse, Ioan. 5. Quæcunque facit Pater, ea filius facit pariter) quæro ego: Annon hæc eadem testimonia, quibus ex omnipotentia Deitatem filij quincit Grab, in meo legerint libro Bredientes,

P R A E F A T I O

in eum ipsum finem producta, vt Christi diu-
nam æternamque Naturam demonstrare? Sie-
nim Creationis opus apud Ioannem est argu-
mentum ab omnipotentia ductum, cur idem
argumentum à creatione ductum, & in meo li-
bro perspicuè annotatum, præ odij flamma vi-
dere noluerunt? Sed cur tu Grab, cum meam
refers Responsionem ad quæstionem 21. ea, qui-
bus æternam Christi OMNIPOTENTIAM
pro ipsius aduersus Arianorum corruptelam,
Deitate stabilienda, sacrarum literarum testi-
monijs ceu solidissimis columnis superstruo,
» improbè obtruncasti? Cùm enim mea verba sic
» habeant: His non aliquam impotentiam sibi
» tribuit (vt Arius blasphematur) quasi propria vir-
» tute sua nihil diuinorum operum possit facere:
» Hanc enim interpretationem Spiritus sanctus
» euidenter refellit, perhibēs, Heb. 1. quòd Christus
» τῷ ῥήματι τῆς αὐτοῦ δυνάμεως, id est, SVÆ
» PROPRIÆ POTENTIÆ verbo siue nutu ge-
» rat ac moderetur omnia. Vnde OMNIPÔ-
» TENS, Apocal. 1. dicitur: Sed hic est sensus dicti
» Christi: Impossibile est, &c. Hic vir ille bonus
Grab ex
exproposi-
to hic pec-
cat αὐτο-
χρηστικῶς
τῷ

Grab meam hanc responsionem sic indignissi-
mè truncatam refert: His non aliquam impo-
tentiam sibi tribuit (vt Arius blasphematur) &c.
Hebr. 1. Sed hic est sensus dicti Christi: Impossi-
bile est, &c.

Vbi

AD LECTOREM,

Vbi duo illustrissima OMNIPOTENTIAE
Christi testimonia, Hebr. 1. & Apocal. 1. expresse
à me suis, vt in Bibliorum volumine leguntur,
verbis recitata, subdole prætermisit, videlicet vt
deinde apud eos, qui meum librum non lege-
runt, eò liberius accusare me possit, quasi verita-
tem huius argumenti ab omnipotentia ducti,
reticeam, & Arianis prodam. Quid ergò hîc re-
spondes bone vir? cur caput & caudam abdis
degener serpens? cur mea suppressis? cur eadem
illa, quæ tu ad probandam omnipotentiam filij
ex Ioanne & Epistola ad Hebræos affers, non et-
iam in meo libro animaduertis? Cur Argumen-
ta ab operibus omnipotentia, creatione, conser-
uatione, miraculis in Ioanne posita agnoscis, ea-
demque in meo libro ad verbum annumerata
non agnoscis, sed potius sceleratè per tuum
(&c.) absorbes? Cur ex hoc falsissimo funda-
mento declamationes instituis, quibus Aria-
nismi terribilissimam hæresin nefariè mihi affin-
gis? Num his factis te sempiternæ gehennæ sup-
plicium effugiturum autumas? Agè viuît & vi-
det hæc Christus Iesus, cuius gloria agitur, quem
suo tempore tantas iniurias vindicaturum esse,
dubium nullum est.

Porro argumentum ab omniscientia duci so-
litum quod attinet, perspicuè respondeo: Si me
ad hanc necessitatem adactum vult Grab, vt o-

P R A E F A T I O

omnia argumenta, quæ pro confirmanda Christi
Deitate in sacris literis extant, proferre me de-
buisse patet: rogo submisè & reuerenter do-
minum Magistrum, vt ad sequentes quæstiones
non dedignetur mihi respondere. Primò, qui
fiat, quòd cum Autor Epistolæ ad Hebræos ex-
professo æternam Deitatem Christi Hebræis a-
liàs circa hunc Articulum fluctuantibus capite
primò demonstrare vellet, nō etiam argumen-
tum ab omniscientia tractârit? Præsertim cum
in hoc Argumenti genere totus esset occupatus,
Si dixerit Grab. implicite hoc ipsum esse com-
plexū, cum scriberet, illum esse εἰκόνα πατρὸς,
quæro iterum: cur igitur hæc ipsa verba non in
meo libro citata viderit? præsertim cum non
nudè illa referam, sed eiusmodi explicatione ad-
dita, quæ omniscientiæ ei manifestissimè tran-
scribit, quando dico, in hypostasi filij tanquam
expresso caractere & imagine subsistentiæ pa-
ternæ, SAPIENTIAM Patris (quæ nihil aliud
est, quàm omniscientia) ABSOLVTISSIMÆ
REFVLGERE? Vt taceam, quod aliquoties in
meo libello filium iuxta Deitatem ipsam Patris
sapientiam appello. Et omniscientiæ commu-
nicationem, quæ Humanitati Christi contigit,
ab hoc immoto fundamento præsupposito de-
pendere doceo, quia scilicet vnita sit humanitas
cum OMNISCIO λόγῳ, Sed amplius quæro:

Cur

AD LECTOREM.

Cur Philippus Melanthon in locis communibus ex professo tractans, aduersus veteres & nos hæreticos, Articulum de Deitate Filij, non etiam produxit Argumentum de omniscientia ipsius? Si propter omissionem huius argumenti (quæ tamē nondum probata est) audet hic homuncio diram aded sententiam velut è tribunali contra me pronunciare, ac dicere, me esse αὐτοχράτητον, audet versutiam aleatoriam & veteratoriam impietatem mihi tribuere, audet affirmare, quodd veritatem Arianis prodam: & hæc idiomata Deitatis NON SINE SACRILEGIO à reliquis discerpam: respondeat, inquā, cur non eodem atro condemnationis calculo præceptorem suum Philippum notandum putet, qui similiter Argumentum illud in toto eo tractatu prolixo, non poniteum in modum, quem mihi plusquàm prætoriam potestate dictat imperiosus hic Magistellus.

Sed respondebit fortè Crab, Philippum implicite id habere, dum λόγον Personam intelligentem nominat?

Respondeo: Ego verò non tantum intelligentem dico (quod generalius est) sed dico insuper ipsius Dei Patris sapientiam in ipso refulgere absolutissimè. Si rursus obuertat Magistellus, Philippum omniscientiam in eo confirmare, quodd Christum ait corda omnium hominum

P R A E F A T I O

minum inspicere? Cur ergo id ipsum non animaduertit in meo libro, vbi peculiare argumentum hinc duco pro Deitate λόγος asserenda? Idque testimonijs Spiritus sancti, Marci 2. Ioan. 2. & Apocal. 2. stabilio? Itaque Grabium quare? Scrutari renes & corda filiorum hominum, estne finitæ scientiæ, an verò solius infinitæ OMNISCIENTIAE? Existimo dicturum, solius omnis scientiæ. Hinc ergo sic concludo. Quicumque demonstrat ex sacris literis, quòd λόγος sit cordium & renum scrutator, is OMNISCIUM illud argumento contra portas inferorum inuito & inexpugnabili demonstrat.

Me autem infinitam Maiestatem secretissimas humanorum cordium cogitationes discutendi, Filio Dei tribuere, & hinc Deitatem illius stabilire in meo libello, negare Grab non potest. Ergò me eius argumenti veritatem Arianis prodere fingit turpissimè.

Neque est, vt obijciat Grab, omniscientiam plura complecti, quàm cognitionem cordium. Nihilominus inconcussus manet, cui cordium cognitio tribuatur, eidem omniscientiam competere. Quod sic demonstro: Scrutari corda aut est creatæ scientiæ aut increatæ omniscientiæ. Hic nullum est tertium. Atqui non est creatæ scientiæ, i. Reg. 8. Ergò increatæ OMNISCIENTIAE. Quod tam verum est, vt hinc Pezelius

tan-

tanquam contradicentia (tamen si falsò) ponat, quòd cum scrutationem cordium solius Dei esse dicam, nihilominus Humanitatem Christi realiter omnisciam esse profitear, quare in Commentario respondeo. Sic Pezelius ipse liberat me ab atrocissima indignissimaq; accusatione Grabij. Atq; sic dum me deformare cupiunt, iusto Dei iudicio se mutuo conuellunt, &

Cadmei fratres inter se praelia miscent.

Denique nec argumentum, quod ab omnipræsentia pro stabilienda Deitate Christi petitur, à me subdole prætermisum esse ex sequentibus apparebit.

Primo ostendat mihi Magistellus, quòd vel Philippus vel Calvinus, vel quispiam alius nostri sæculi Doctor, siue nostrarum, siue Grabianarum partium, quamvis ex professo de Deitate Christi tractans, omnia omnino argumenta Deitatis Christi sit persecutus. Ostendat ex Caluini institutionibus, quòd argumentum ab omnipotentia tractet eo modo, quem mihi præscribunt Bremenses.

Ostendat in eo libro argumentum de omniscientia eo modo ibi pertractatum, què dictant mihi rigidi Magistri Bremenses. Ostendat Grab, explicite argumentum de omnipræsentia in Caluini tractatu vel attingi saltem. Vbi ergo Dictator, qui methodos præscribis & le-

P R A E F A T I O

ges dictas, quas tamen à NVLLO OMNIVM
Theologorum eo modo, quo mihi pro impe-
rio tuo vis impositas, obseruatas esse, luce meri-
diana clarius effulget.

Præterea si eorum argumentorum, quæ non
explicite proferuntur, veritas statim proditur
Christianæ Religionis hostibus, nullum scri-
ptum, nulla de rebus Theologicis tractatio,
nulla colloquia hoc fulmen anathematis euita-
re poterunt.

Certum enim est, neminem vnquam fuisse
Theologum, qui vel scribens in hæreticos, vel
cum ijsdem disputans, omnia omnino argu-
menta protulerit, quæ vndecunque ex sacris li-
teris proferri potuissent.

Et annon pari ratione Cræpius prodita veri-
tatis accusari posset (si vera esset ipsius in meta-
merè effusa criminatio) quod cum ex professo
hoc ageret, vt argumenta pro Deitate Christi
confirmanda suppleret, ne Arianis prodita vi-
derentur, omisit argumenta plurima, quæ nec
ego posui (quia nec opus erat vniuersa ponere)
nec ipse (egregius *ἡ δὲ ἀποκρίσις* supple-
tor) annotauit. Præcipue verò etiam solidissi-
mum illud, quod filius in Deitate spirat æter-
num & omnipotentem Spiritum. Quod argu-
mentum hac cœli terræque machina solidius
est ad asserendam Christo Deitatis laudem &

glo-

gloriam. Ergonè iustam agnosceret Grab accu-
sationem, si quis imitatus istam criminandi li-
bidinem, inferat, Grabium licet data opera scri-
beret Paralipomena, omisisse tamen argumen-
tum Deitatis Christi, quod subministrat pro-
cessio Spiritus sancti à Filio: vt iam non solum
Arianis, sed etiam Græcis Ecclesijs, processio-
nem S. Sancti à Filio negantibus, veritatem
proderet?

Qua etiam ratione doctrina nostra de reali
communicatione idiomatum hæc argumenta
possit euertere: cum communicatio illa idio-
matu fundamenti loco Deitatem Christi præ-
supponat, & Deitas personæ illustretur per Ma-
iestatem assumptæ Naturæ, in quam se efficaci-
ter profert illa Deitas vnâ cum omni sua pleni-
tudine, Coloss. 2. Quod perinde est ineptire, ac
si quis dicat, eum qui statuat animam corpori
communicare facultatem suam viuendi, hoc
ipso negare veritatem animæ, hunc in modum:
Corpus hoc viuit. Ergo caret anima. Quis ta-
lem sophistam, nisi fortè Bacchanaliorum tem-
pore risus captandi gratia, ferat & audiat. Tam
fuitiles sunt & elumbes Aduersariorum crimi-
nationes, quas tamen ingenti verborum pom-
pa in theatrum Orbis Christiani ad conflan-
dum odium innocentibus hominibus produ-
cunt.

Quod

P R A E F A T I O

Quod si nostra doctrina tam est Arianorum impietati confinis, ut plenis buccis crepant Bremenses, scire cuperem, qui fiat tandem, quod ex nostris Ecclesijs nullus adhuc factus sit Arianus? Ex Calvinistarum autem grege in distinctis Europæ regnis, vno, quod dicitur, passu ad Antitrinitarios transferint? Nonne quia doctrinam de Maiestate Iesu Nazareni hostiliter impugnando in lapidem offendiculi impegunt & corruerunt? Qui autem sint illi, qui horrendis deprauationibus illustrium testimoniorum scripturæ, in quibus æterna Christi Deitas fundatur, transitum parent ad Arianæ impietatis castra: erit, Deo iuuante, tempus id suo loco demonstrandi.

Quod Colloquium offert mihi Pezelius, noverit, me ad id paratissimo esse animo. Et Deum æternum toto precor pectore, ut mentes illustrissimorum meorum Principum ad id clementer promouendum flectat. Nihil enim dubito, etsi meæ mihi tenuitatis probè sim conscius, quin causam, quam ago, & doctrinam, quam in schola & Ecclesia profiteor, per Dei gratiam Celsitudinibus illorum ex indubitatis sacrarum literarum testimonijs sim probaturus, & vanitatem Calviniani dogmatis Pezelio & Grabio coram demonstraturus.

Percri-

AD LECTOREM.

Per scriptum & absolutum Marburgi, 10. die
Septembris, Anno salutis 1587.

EGIDIUS HYNN.

EPISTO.

